

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลหนองสังข์

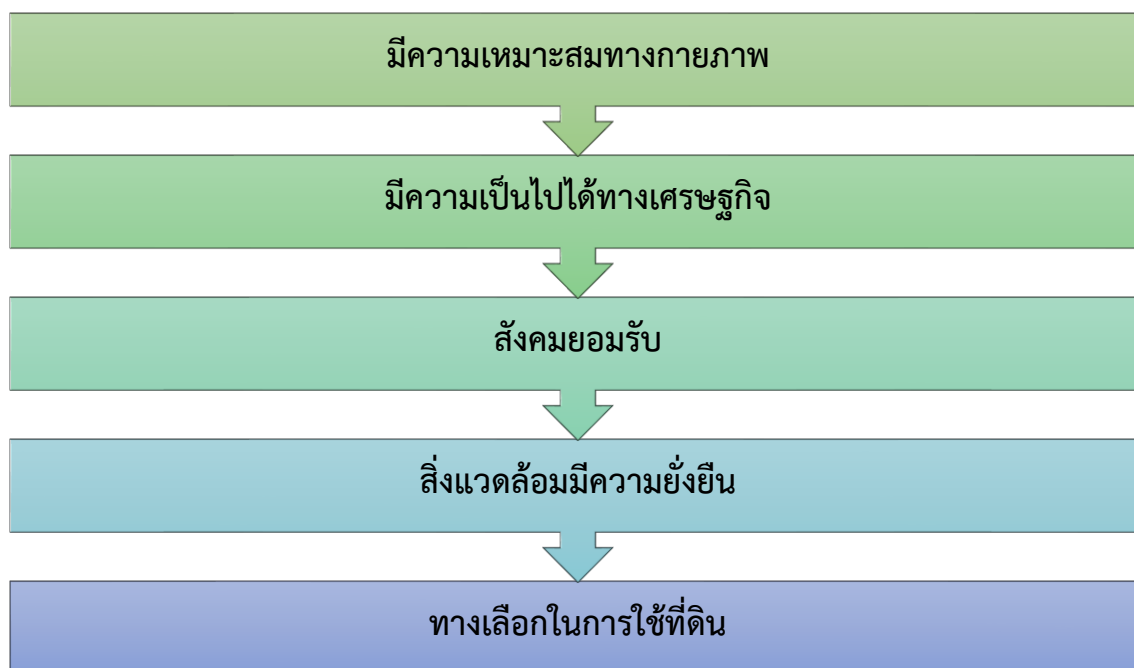
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

สถานีพัฒนาที่ดินสระแก้ว

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ

กันยายน

2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-1
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-6
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-10
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-13
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-5
3.3 ทรัพยากรดิน	3-9
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-8
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-6
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-17
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-15
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-3
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-4
7.6 ระยะเวลาดำเนินการ	7-7

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาสระแก้ว อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปี 2532-2561	2-8
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	2-11
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปี 2563	2-13
2-4 สภาพสังคมในพื้นที่ ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปี 2562	2-14
2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปี 2561	2-17
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย	3-1
3-2 บ่อบาดาล ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	3-5
3-3 หน่วยงานที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	3-13
3-4 สมบัติดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	3-15
3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	3-19
4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	4-3
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	5-6
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	6-6
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-8
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-9
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แผน 5 ปี (พ.ศ. 2563-2567)	7-10

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	2-3
2-2	ความลาดชัน ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	2-4
2-3	ภูมิประเทศ ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	2-5
2-4	เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดสระแก้ว	2-9
2-5	สมดุขของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสระแก้ว	2-9
2-6	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	2-12
2-7	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	2-18
3-1	ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	3-2
3-2	การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	3-3
3-3	ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	3-4
3-4	ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	3-7
3-5	อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ จังหวัดสระแก้ว	3-8
3-6	ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	3-17
3-7	ทรัพยากรดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	3-18
3-8	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	3-20
4-1	โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	4-4
4-2	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	4-7
4-3	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	4-8
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	6-16
6-2	ระบบการปลูกพืชตามแผนตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	6-17
7-1	ระบบการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	7-6

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบลจำนวน 7,225 ตำบลให้แล้วเสร็จภายใน ปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีผลตอบสนองสูงสุด ต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 กันยายน 2563 - 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียวแต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (landimprovement) ได้แก่ การทำชั้นบนดินและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“**ดิน**” หมายรวมถึง หิน กรวด ททราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2551)

“**ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วยแร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขอบเขตการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“**ดิน**” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกันเนื่องจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำพหุกรรมปฏิรูปวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“**การใช้ที่ดิน**” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“**การใช้ที่ดิน**” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“**การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน**” หมายความว่า การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“**การวางแผนการใช้ที่ดิน**” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการ

เพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB , 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดินและการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ชุมชนน่าอยู่ คุณภาพธรรมชาติ การศึกษาดี มีคุณธรรม มุ่งพัฒนาอย่างยั่งยืน”

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว อยู่ทางทิศเหนือของอำเภอศรีประจักษ์ อยู่ห่างจากอำเภอศรีประจักษ์ ประมาณ 14 กิโลเมตร มีเนื้อที่รวม 88.13 ตารางกิโลเมตร หรือ 55,081 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังรูปที่ 2-1

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ อำเภอโคกสูง
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลบ้านด่าน อำเภอศรีประจักษ์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ เทศบาลตำบลป่าไร่ อำเภอศรีประจักษ์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลหันทราย อำเภอศรีประจักษ์

ตำบลบ้านหนองสังข์มีถนนสายหลักคือ ถนนสาย 348 ถนนสายอำเภอศรีประจักษ์-โคกสูง ถนนสาย 3198 บ้านหนองสังข์-บ้านแซร์อ้อ ถนนสาย 4025 บ้านหนองสังข์-บ้านหันทราย (สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, 2559)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้วแบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1. บ้านหนองสังข์
- หมู่ที่ 2. บ้านหนองสังข์
- หมู่ที่ 3. บ้านเหล่าคลองกลาง
- หมู่ที่ 4. บ้านเหล่าคลองกลาง
- หมู่ที่ 5. บ้านเหล่าอ้อย
- หมู่ที่ 6. บ้านเหล่าอ้อย
- หมู่ที่ 7. บ้านโนนสวรรค์
- หมู่ที่ 8. บ้านทุ่งสว่าง

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

จากข้อสันนิษฐานและเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่า เมื่อในอดีตชาวบ้านหนองสังข์อพยพมาจากนครเวียงจันทน์ปี พ.ศ. 2376 บ้านหนองสังข์ขึ้นตรงกับตำบลบ้านทรายต่อมาชาวบ้านจาก กิ่งอำเภอวัฒนานคร อพยพเข้าสู่บ้านหนองสังข์รวมตัวกันจัดตั้งเป็นหมู่บ้านต่อมาวันที่ 2 ธันวาคม 2538 ได้แยกตัวจาก

จังหวัดปราจีนบุรีมาขึ้นตรงต่อจังหวัดสระแก้ว ปัจจุบันบ้านหนองสังข์มีฐานะเป็นตำบลขึ้นกับอำเภอศรีบุญเรืองจังหวัดสระแก้ว

เนื่องจากบริเวณพื้นที่บ้านเหล่าอ้อยมีต้นอ้อยแซมและต้นเล้าขึ้นอยู่จำนวนมาก และชาวบ้านก็นิยมปลูกอ้อยไว้บนที่ ลักษณะดังกล่าวเมื่อชาวบ้านเลิกทำไร่ ทำนา หรือย้ายครุฑเรือไปตั้งอยู่ที่แห่งใหม่ บริเวณนี้จึงถูกทิ้งร้างแต่อ้อยที่ชาวบ้านปลูกทิ้งไว้ก็ยังคงขึ้นเองตามธรรมชาติ ชาวบ้านจึงเรียกว่า “เล้า” หมายถึง ร้างไม่ไผ่แล้ว จึงเรียกว่าเล้าอ้อยซึ่งคนเฒ่าคนแก่บอกว่า เมื่อมาอยู่ที่นี้ใหม่ก็เรียกเล้าอ้อย เพราะเรียกมาแต่แรกเมื่อญาติพี่น้องถามว่าไปอยู่ไหนก็บอกเขาว่าไปอยู่เล้าอ้อย สรุปว่าเล้าอ้อยเพราะที่นี้เดิมมีอ้อยแซม และต้นเล้าขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ที่เรียกอย่างนี้เพราะเรียกตามลักษณะพื้นที่และอุปนิสัยของชาวบ้านอย่างหนึ่ง คือ บริเวณพื้นที่ของชุมชนนอกจากจะเป็นป่าดงหนาทึบ แล้วยังมีพืชชนิดหนึ่งขึ้นอยู่คืออ้อยแซมหรืออ้อยป่า และต้นเล้าและเมื่อชาวบ้านจะทำไร่ ทำนาบนที่ใด หรือจะปลูกเรือ ก็นิยมปลูกอ้อยไว้เป็นหย่อมๆ หรือชาวบ้านเรียกว่าเป็นเล้าๆ เป็นบุๆ บนพื้นที่บริเวณนั้นและถามคนเฒ่าคนแก่ว่าทำไมจึงต้องปลูกอ้อยที่บริเวณนั้นเพราะมีพืชอื่นให้ปลูกเยอะเยอะที่ปลูกได้ ก็ได้คำตอบว่าปลูกไว้ให้ลูกหลานกิน เพราะเด็กในยุคนั้นกินอ้อยแทนของหวานและอ้อยยังทำมาต้มเป็นน้ำตาลก่อนไว้ขายได้อีกและต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2476 บ้านหินแร่ได้เปลี่ยนเป็นอำเภอศรีบุญเรืองได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบบริหารราชการอาณาจักรไทยจึงมีตำบลและหมู่บ้านเกิดขึ้นบริเวณนี้จึงถูกนำไปรวมกับบ้านหนองสังข์ซึ่งเป็นบ้านเก่าและยกฐานะเป็นบ้านหนองสังข์ให้เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอศรีบุญเรืองจังหวัดปราจีนบุรีในสมัยนั้น

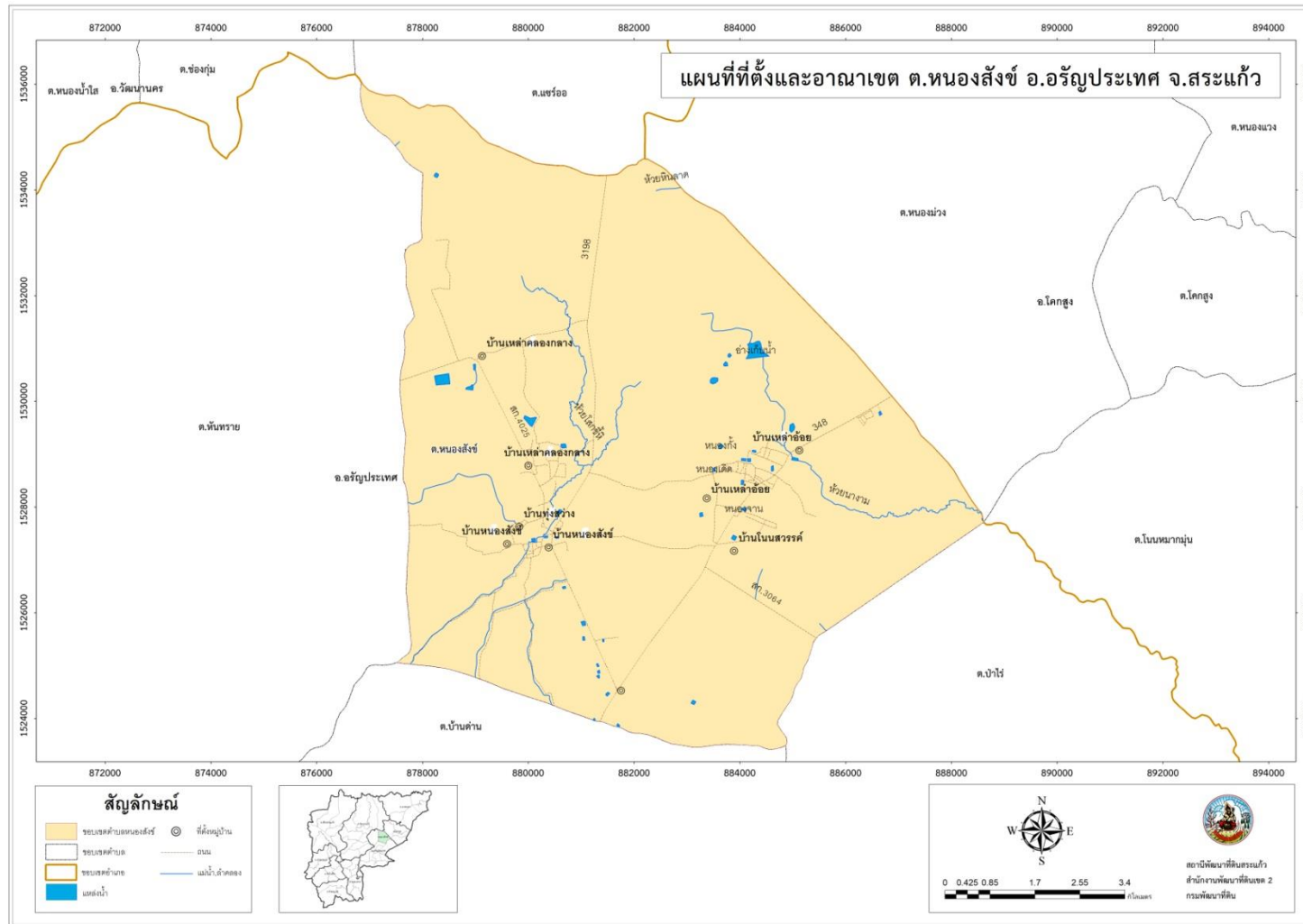
2.4 สภาพภูมิประเทศ

สภาพโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ลุ่ม สภาพดินเป็นดินกรวดปนทราย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่การเกษตร อาทิเช่น ทำนา ทำไร่อ้อย และมันสำปะหลัง

(รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

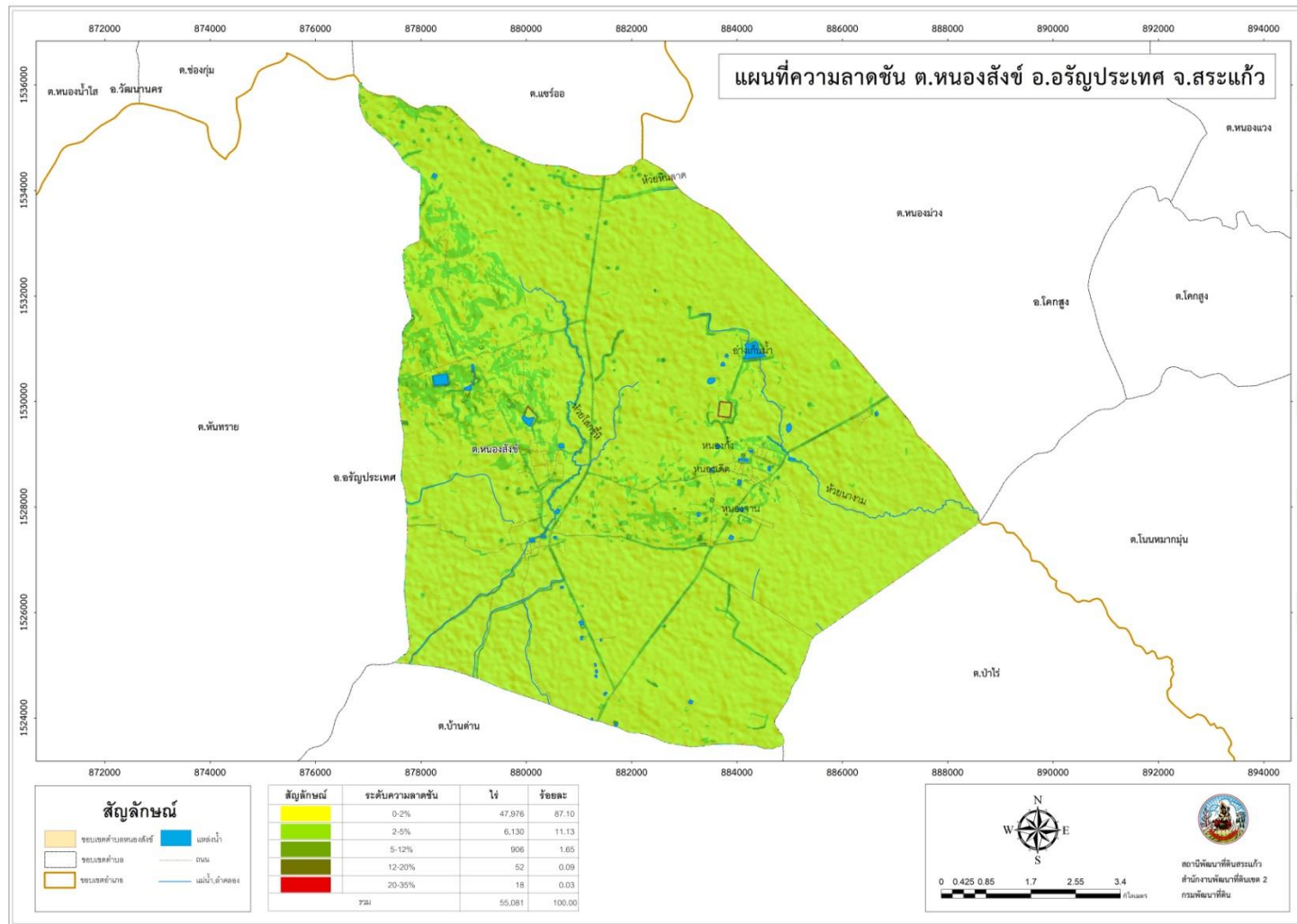
แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

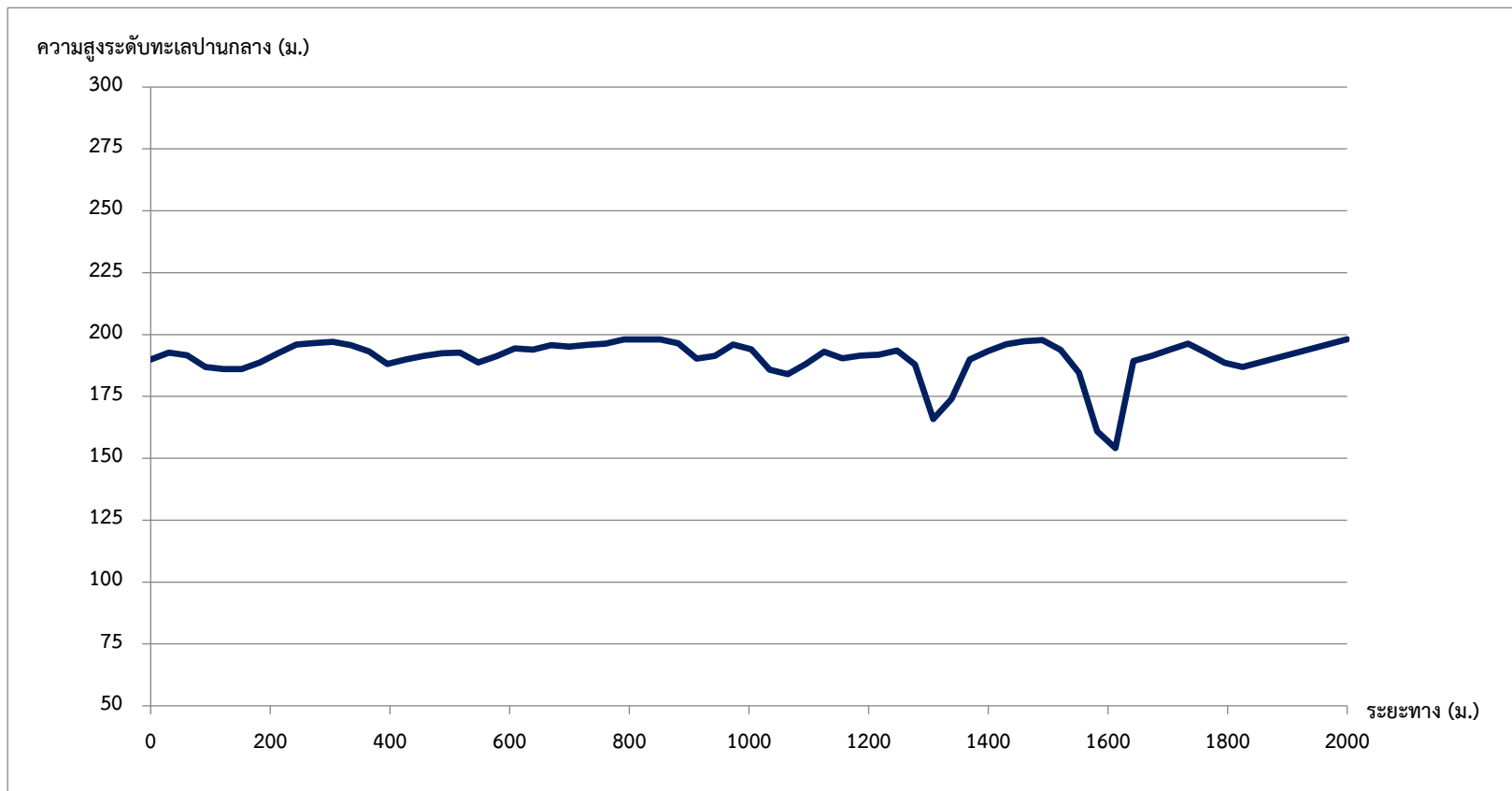
รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 2-3 ภูมิประเทศ ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดสระแก้ว มีรายละเอียด ดังนี้

2.5.1 ลักษณะอากาศทั่วไป

จังหวัดสระแก้ว อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดเวียนประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นจากประเทศจีนลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้มีอากาศเย็นลงระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝนประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย สามารถแบ่งฤดูกาลของจังหวัดสระแก้วได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดเข้ามาปกคลุม โดยบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีน ที่มีคุณสมบัติเย็นและแห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทย แต่เนื่องจากจังหวัดสระแก้วอยู่ในละติจูดที่ค่อนข้างห่างไกลจากศูนย์กลางของบริเวณความกดอากาศสูง และมีเทือกเขาทางตอนเหนือของจังหวัดขวางกั้นมวลอากาศเย็นที่แผ่ลงมา อากาศจึงไม่หนาวเย็นมากนัก

ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ฤดูนี้ลมใต้และลมตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุม อุณหภูมิเริ่มสูงขึ้น ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าว โดยเฉพาะเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัดที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะเริ่มชุ่มชื้นขึ้น และมีฝนตกชุกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยมีฝนตกหนาแน่นในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายน

2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดสระแก้วลึกเข้าไปในแผ่นดิน จึงมีอากาศร้อนมากกว่าจังหวัดอื่นที่อยู่ตามชายฝั่งทะเลในฤดูร้อน และมีอากาศเย็นกว่าจังหวัดที่อยู่ติดชายฝั่งในฤดูหนาว โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 27.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงที่สุดอยู่ในเดือนเมษายน โดยอุณหภูมิสูงที่สุดที่เคยตรวจวัดได้คือ 42.2 องศาเซลเซียส ที่

อำเภอเมือง และอำเภออรัญประเทศ เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2559 โดยอุณหภูมิต่ำที่สุดที่เคยตรวจวัดได้ 7.6 องศาเซลเซียส ที่อำเภออรัญประเทศ เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2506

2.5.4 ฝน

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดสระแก้วมีปริมาณฝนรวมมากกว่า 1,200 มิลลิเมตร ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอวัฒนานคร อำเภอวังน้ำเย็น และอำเภออรัญประเทศ ส่วนอำเภอคลองหาดมีปริมาณฝนรวมต่ำกว่า 1,200 มิลลิเมตร เนื่องจากอิทธิพลของแนวเทือกเขาจันทบุรีซึ่งอยู่ทางตอนล่างของจังหวัด ทำให้พื้นที่ทางตะวันออกของเทือกเขาเป็นพื้นที่ที่มีฝนน้อยกว่าทางตอนบนของจังหวัด รวมทั้งอำเภอตาพระยา ซึ่งมีแนวเทือกเขาที่ต่อเนื่องมาจากเทือกเขาสนกำแพงกันอยู่ซึ่งทอดเป็นแนวยาวจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปยังทิศตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้พื้นที่บริเวณ อำเภอตาพระยาเป็นพื้นที่อับฝน จึงมีฝนน้อยกว่าบริเวณอื่น ๆ โดยมีปริมาณฝนรวมตลอดปีเพียง 800 มิลลิเมตร ปริมาณฝนรวมมากที่สุดใน 24 ชั่วโมงของจังหวัดสระแก้ว วัดได้ 181.5 มิลลิเมตร ที่อำเภอเมือง เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2556

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561) ณ สถานีตรวจอากาศอรัญประเทศ ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETO) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ ดังนี้

1) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก จะอยู่ในช่วงต้นเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนพฤศจิกายน เนื่องจากดินยังคงมีความชื้นหลงเหลืออยู่ พอเพียงสำหรับปลูกพืชไร่ พืชผักอายุหลังจากหมดฤดูฝนประมาณหนึ่งเดือน และอาจใช้แหล่งน้ำในไร่นาช่วยเสริมการเพาะปลูกได้บ้าง แต่ทั้งนี้ควรวางแผนจัดระบบการปลูกพืชให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

2) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก แบ่งเป็นช่วงขาดน้ำ มีปริมาณน้ำฝนและการกระจายน้อยหรือไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืชจะอยู่ในช่วงกลางเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนมีนาคม ในช่วงเวลาดังกล่าวถ้าได้รับน้ำชลประทานช่วยก็สามารถปลูกพืชฤดูแล้งได้ ช่วงน้ำมากเกินพออยู่ในช่วงกลางเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากบริเวณที่ลุ่มหรือบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ อาจเกิดน้ำท่วมซึ่งส่งผลเสียหายกับผลผลิตได้

(ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาสระแก้ว อำเภออรัญประเทศ ปี พ.ศ. 2532 - 2561

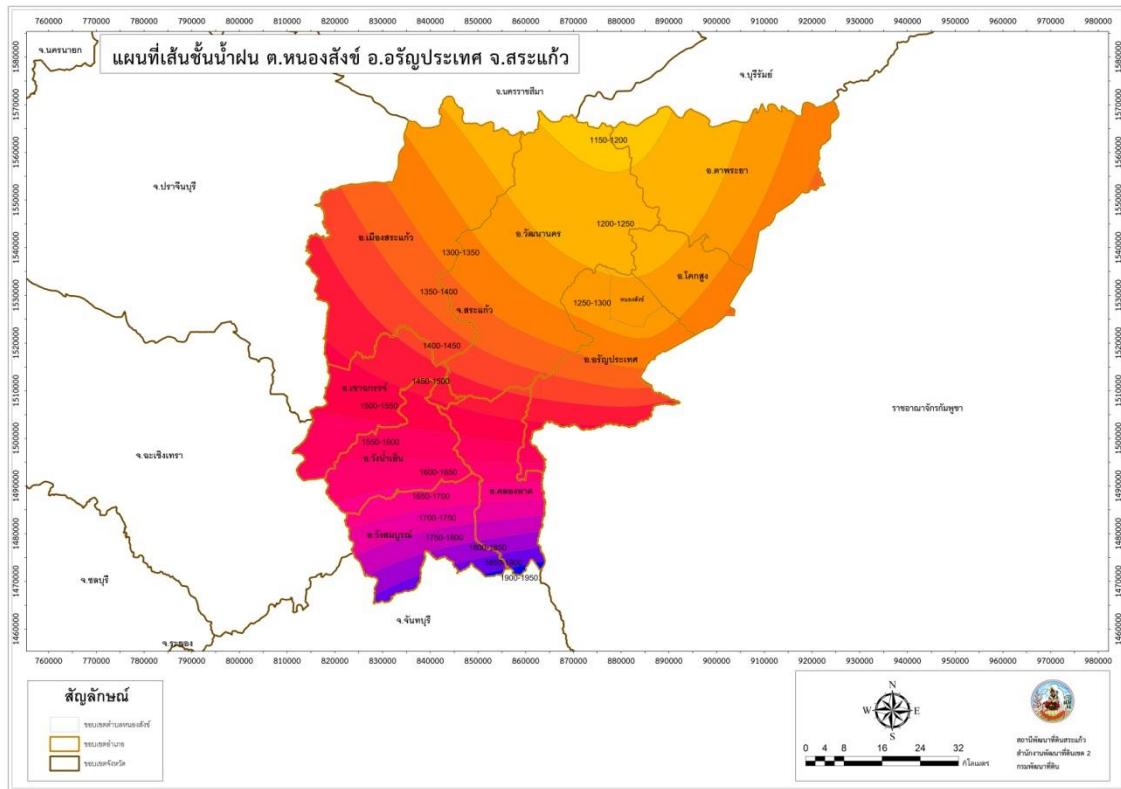
เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วัน ฝนตก (วัน)	ปริมาณ ฝนใช้ การ* (มม.)	การระเหย และการคาย น้ำ อ้างอิง* (มม.)
ม.ค.	20.8	32.8	26.5	64.0	11.4	2	11.2	74.1
ก.พ.	22.7	34.7	28.2	64.0	26.9	3	25.7	74.5
มี.ค.	24.6	36.1	29.6	67.0	57.9	6	52.5	91.1
เม.ย.	25.5	36.8	30.2	70.0	91.1	9	77.8	90.0
พ.ค.	25.7	35.5	29.5	77.0	152.7	16	115.4	84.9
มิ.ย.	25.4	34.2	28.9	79.0	161.9	17	120.0	80.4
ก.ค.	24.9	33.3	28.3	80.0	176.0	18	126.4	80.9
ส.ค.	24.8	33.0	28.0	82.0	204.7	19	137.7	79.4
ก.ย.	24.7	32.7	27.8	83.0	233.6	19	146.3	72.0
ต.ค.	24.2	32.5	27.7	80.0	175.5	15	126.2	70.7
พ.ย.	22.6	32.3	27.1	73.0	34.3	5	32.4	71.7
ธ.ค.	20.7	31.8	26.0	66.0	5.9	2	5.8	78.1
รวม	-	-	-	-	1,331.9	131	977.4	947.8
เฉลี่ย	23.9	33.8	28.2	73.8	-	-	-	-

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

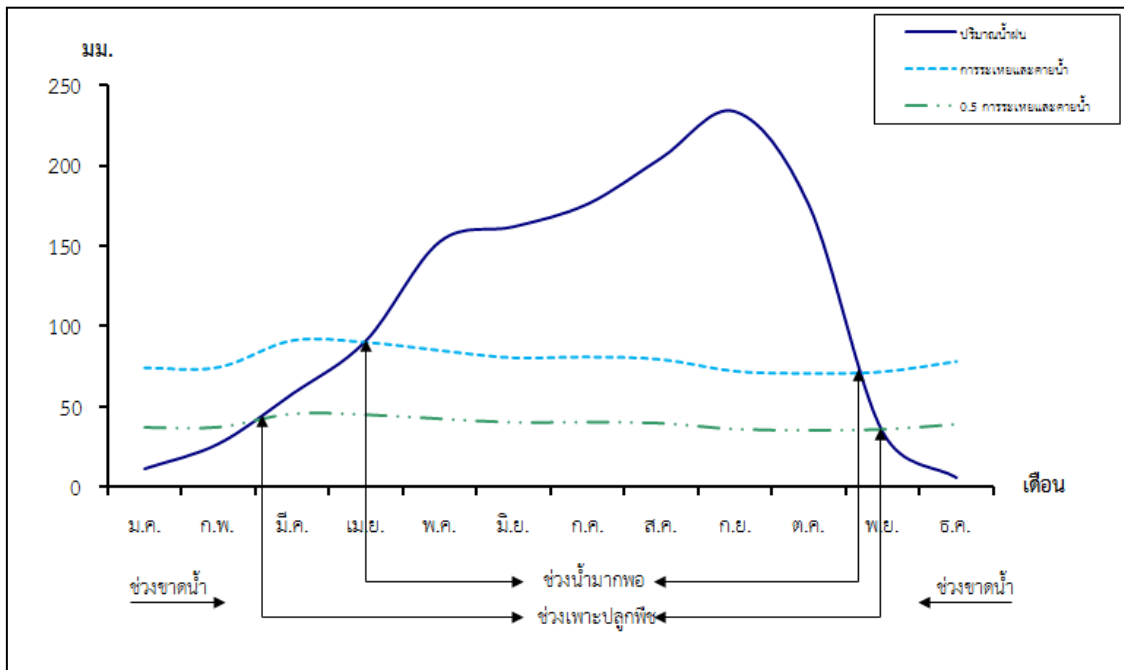
ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2561)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสระแก้ว

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,795 ไร่ หรือร้อยละ 5.07 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 49,638 ไร่ หรือร้อยละ 90.12 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
  - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 20,987 ไร่ หรือร้อยละ 38.10 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว
  - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 19,035 ไร่ หรือร้อยละ 34.56 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่ผสม อ้อย มันสำปะหลัง
  - 2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 8,271 ไร่ หรือร้อยละ 15.02 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส
  - 2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 560 ไร่ หรือร้อยละ 1.02 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วงกล้วย
  - 2.5) พืชสวน มีเนื้อที่ 56 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม พืชผัก เสาวรส
  - 2.6) พุ่หญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 659 ไร่ หรือร้อยละ 1.20 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พุ่หญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีกโรงเรือนเลี้ยงสุกร
  - 2.7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 75 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา
- 3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 1,684 ไร่ หรือร้อยละ 3.05 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าปลูกสมบูรณ์
- 4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 278 ไร่ หรือร้อยละ 0.50 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น
- 5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 686 ไร่ หรือร้อยละ 1.24 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย พุ่หญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ บ่อดิน พื้นที่ถม
(ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6)

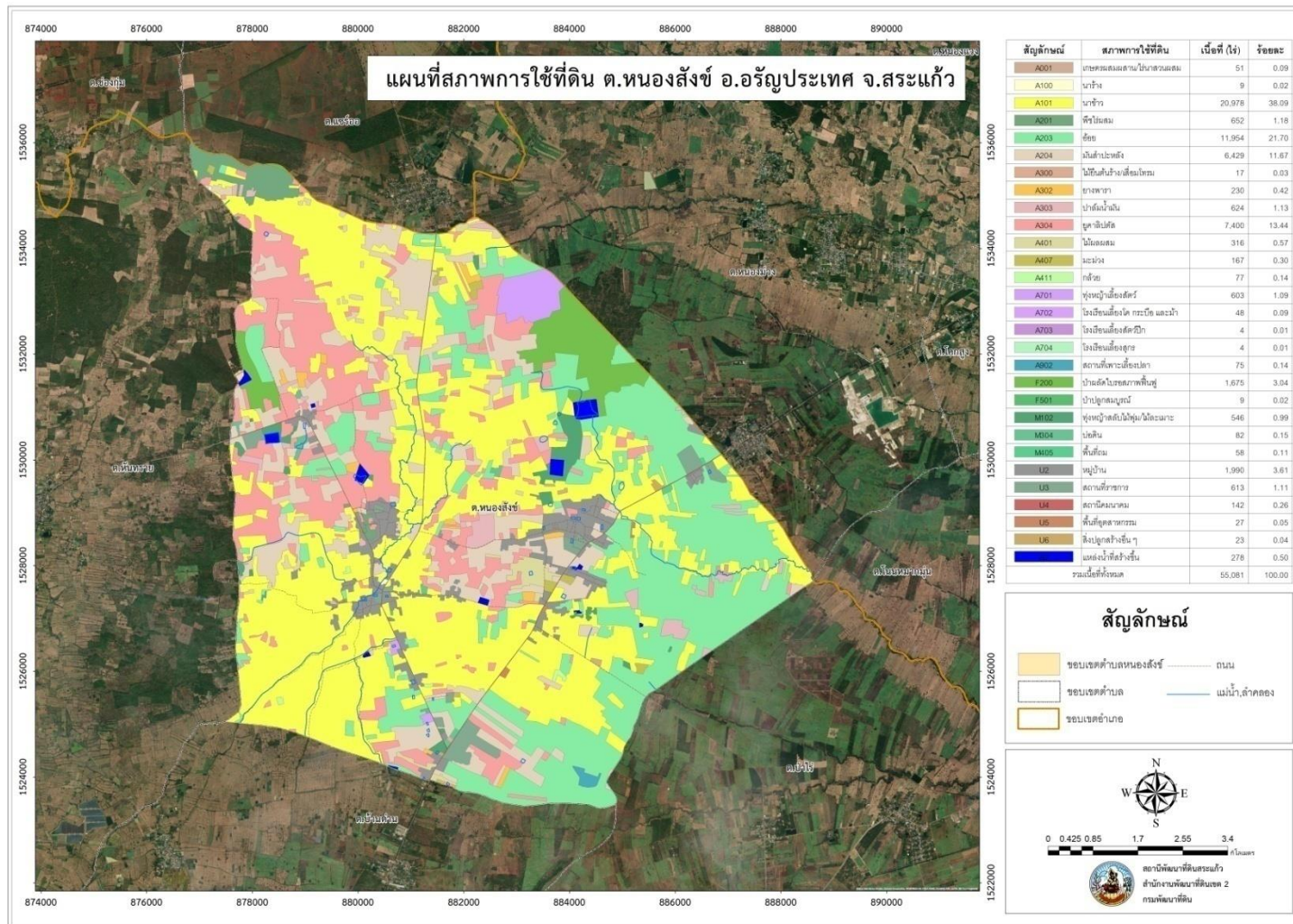
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,795	5.07
A	พื้นที่เกษตรกรรม	49,638	90.12
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	51	0.09
A100	นาร้าง	9	0.02
A101	นาข้าว	20,978	38.09
A201	พืชไร่ผสม	652	1.18
A203	อ้อย	11,954	21.70
A204	มันสำปะหลัง	6,429	11.67
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	17	0.03
A302	ยางพารา	230	0.42
A303	ปาล์มน้ำมัน	624	1.13
A304	ยูคาลิปตัส	7,400	13.44
A401	ไม้ผลผสม	316	0.57
A407	มะม่วง	167	0.30
A411	กล้วย	77	0.14
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	603	1.09
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	48	0.09
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	4	0.01
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	4	0.01
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	75	0.14
F	พื้นที่ป่าไม้	1,684	3.05
F200	ป่าผลัดใบรกร้างสภาพฟื้นฟู	1675	3.04
F501	ป่าปลูกสมบูรณ์	9	0.02
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	686	1.24
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	546	0.99
M304	บ่อดิน	82	0.15
M405	พื้นที่ถม	58	0.11
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	278	0.50
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		55,081	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2563 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหนองสังข์มีประชากรรวม 7,460 คน แยกเป็นชาย 3,687 คน เป็นหญิง 3,773 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,383 ครัวเรือน

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปี 2563

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลหนองสังข์	2,383	3,687	3,773	7,460
หมู่ที่ 1 หนองสังข์	480	544	589	1,133
หมู่ที่ 2 หนองสังข์	236	319	357	676
หมู่ที่ 3 เหล่าคลองกลาง	207	286	293	579
หมู่ที่ 4 เหล่าคลองกลาง	103	140	160	300
หมู่ที่ 5 เหล่าอ้อย	376	722	703	1,425
หมู่ที่ 6 เหล่าอ้อย	431	756	746	1,502
หมู่ที่ 7 โนนสวรรค์	388	682	691	1,373
หมู่ที่ 8 ทุ่งสว่าง	162	238	234	472

ที่มา : กรมการปกครอง (2563)

2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี 2561 สภาพทั่วไปของตำบลหนองสังข์ ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน การประกอบอาชีพ สถานที่สำคัญ การคมนาคมขนส่ง ตำบลหนองสังข์ มีถนนสายหลักคือ ถนนสาย 348 ถนนสายอรัญประเทศ-โคกสูง ถนนสาย 3198 บ้านหนองสังข์-บ้านแซร์อ ถนนสาย 4025 บ้านหนองสังข์-บ้านหันทราย และได้ดำเนินการปรับปรุง พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้ประชาชนสามารถสัญจรได้สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น การไฟฟ้าจัดให้มีไฟฟ้าสาธารณะภายในหมู่บ้านเพื่อทำให้เกิดแสงสว่างเพื่อสะดวกในการเดินทางและลดอุบัติเหตุ ลดปัญหาอาชญากรรม รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตำบลหนองสังข์มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลบ้านหนองสังข์มีแหล่งน้ำกินน้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากน้ำประปาบาดาลในหมู่บ้าน น้ำบาดาล น้ำบ่อ สระน้ำ และอ่างเก็บน้ำแหล่งน้ำธรรมชาติไหลผ่าน ได้แก่ คลองบ้านหนองสังข์หมู่ที่ 1 บ้านตุ่น ตำบลบ้านด่าน แต่ยังคงมีบางหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำ ใช้อุปโภค-บริโภค ในช่วงฤดูแล้ง

4) สถาบันการศึกษา โรงเรียนระดับประถมศึกษา 1 แห่ง โรงเรียนขยายโอกาส 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 1 แห่ง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง มีวัด (มหานิกาย) 3 แห่ง สำนักสงฆ์ 4 แห่ง ศูนย์ปฏิบัติธรรม 1 แห่ง ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-4 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดจังหวัดสระแก้ว ปี 2562

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
คลองบ้านหนองสังข์หมู่ที่ 1 บ้านตุ่น ตำบลบ้านด่าน	1
สถาบันการศึกษา	
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	1
โรงเรียนขยายโอกาส	1
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	1
สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล	1

ตารางที่ 2-4 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดจังหวัดสระแก้ว
ปี 2562 (ต่อ)

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
วัด (มหานิกาย)	3
สำนักสงฆ์	4
ศูนย์ปฏิบัติธรรม	1
ศูนย์ OTOP	1
สถานีตำรวจชุมชน	1

6) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอดินอาสาในตำบลหนองสังข์ มีจำนวน 9 ราย คือ

1. นายสอน อ้อยหวาน	หมอดินอาสาระดับตำบล
2. นายมะยม จิตรเที่ยง	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
3. นายจันทร์ที พงษ์ศรี	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
4. นายบุญมี จิตพริ้ง	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
5. นายบุญสัน มีเจริญ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
6. นายจันทร์ เพิ่มพูล	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
7. นายอนันต์ประเสริฐ เชตชูปัญญาเลิศ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
8. นายลุน ขุนหาญ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
9. นายกิ้ง จันทำ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
- (กรมพัฒนาที่ดิน, 2562)

7) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของตำบลหนองสังข์ ส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำไร่อ้อย มันสำปะหลัง อาชีพรอง คือ การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย เลี้ยงปลา หรือทำการค้าขาย นอกจากนี้หลังฤดูการทำนา ชาวบ้านบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้าง ในส่วนกลุ่มแม่บ้านมีการรวมตัวกันทำหัตถกรรมในชุมชน ได้แก่ คือ กลุ่มเย็บผ้า กลุ่มนวดแผนโบราณ และมีสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกที่โดดเด่น คือ กลุ่มสานตะกร้าบ้านหนองสังข์

7.1) การประกอบอาชีพ

ประชากรในเขตตำบลหนองสังข์ ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ โดยแยกลักษณะอาชีพ ได้ดังนี้

7.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกข้าว มันสำปะหลัง ไร่อ้อย มีอาชีพทำการประมงที่ขึ้นชื่อคือ บ่อเลี้ยงปลา และบ่อเลี้ยงกบ ในพื้นที่บ้านทุ่งสว่าง (ม.8) และด้านการปศุสัตว์ คือ การเลี้ยงโค และการเลี้ยงสุกร ในทุกหมู่บ้าน และมีอาชีพรับจ้างทั่วไป

7.1.2) ด้านอุตสาหกรรม ตำบลหนองสังข์ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม แต่มีกิจการปั้มน้ำมันจำนวน 1 แห่ง โรงบรรจุก๊าซจำนวน 2 แห่ง โรงสีจำนวน 17 แห่ง ร้านค้าจำนวน 66 แห่ง โรงฆ่าสัตว์จำนวน 1 แห่ง ร้านจำหน่าย/ซ่อมรถยนต์/จักรยานยนต์/รถจักรยานจำนวน 17 แห่ง และร้านซ่อมอุปกรณ์ทางการเกษตรจำนวน 7 แห่ง

7.2) ด้านแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม นอกนั้นเป็นรับจ้างทั่วไป รับราชการ ธุรกิจส่วนตัว และงานอื่นๆ

7.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

ตำบลหนองสังข์เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน แหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ มีแหล่งน้ำธรรมชาติไหลผ่าน ได้แก่ คลองบ้านหนองสังข์หมู่ที่ 1-บ้านตุน ตำบลบ้านด่าน มีอ่างเก็บน้ำจำนวน 2 อ่าง และมีคลองส่งน้ำ จำนวน 12 คลอง และมีคลองน้ำธรรมชาติ จำนวน 6 คลอง

7.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

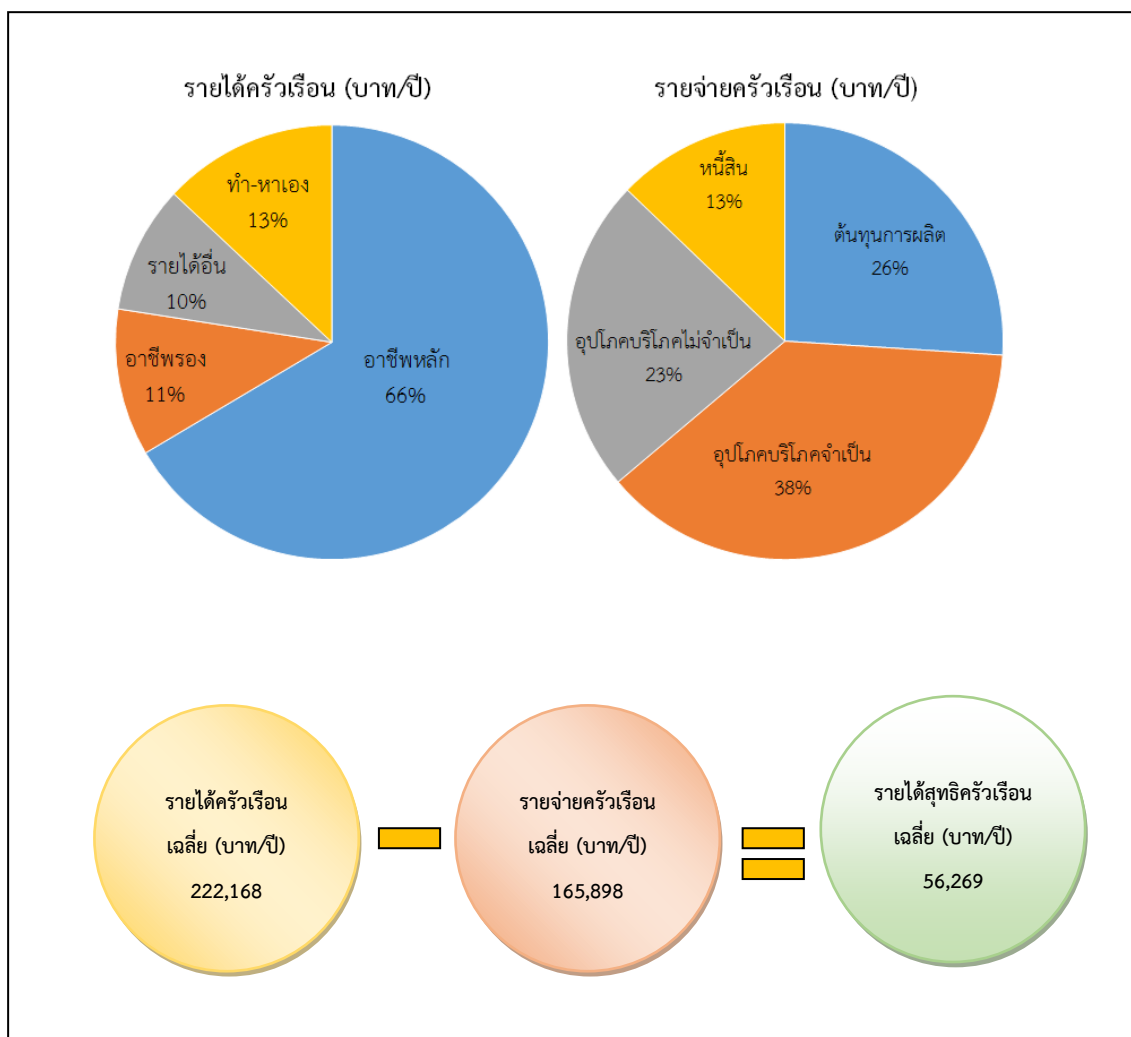
จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2561 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 222,168 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 66,424 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 165,898 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 43,979 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 56,269 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 22,444 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และรูปที่ 2-8 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2561)

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคล เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่าย ครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่าย บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลหนองสังข์	153,417	25,365	21,988	29,991	222,168	66,424	165,898	43,979
หมู่ที่ 1 หนองสังข์	152,207	28,382	13,402	13,165	207,104	64,772	133,993	41,906
หมู่ที่ 2 หนองสังข์	127,312	7,310	19,471	20,841	175,535	62,011	141,021	49,818
หมู่ที่ 3 เหล่าคลองกลาง	164,584	18,466	29,141	29,454	241,646	75,601	199,638	62,458
หมู่ที่ 4 เหล่าคลองกลาง	155,701	25,000	10,425	11,268	202,395	52,560	136,137	35,353
หมู่ที่ 5 เหล่าอ้อย	153,275	19,498	32,777	35,800	241,351	75,422	210,856	65,892
หมู่ที่ 6 เหล่าอ้อย	157,355	14,094	29,382	28,399	229,231	81,989	202,544	72,444
หมู่ที่ 7 โนนสวรรค์	183,132	24,310	23,363	24,000	254,806	58,150	192,863	44,014
หมู่ที่ 8 ทุ่งสว่าง	133,769	65,863	17,943	77,000	225,275	60,885	110,133	29,765

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2561)

รูปที่ 2-7 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าเขาฉกรรจ์(ฝั่งเหนือ)

ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาฉกรรจ์ฝั่งเหนือตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 24 (พ.ศ. 2507) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ลงวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2507 กำหนดให้ป่าเขาฉกรรจ์ฝั่งเหนือ ในท้องที่ตำบลท่าข้ามตำบลเมืองไผ่ ตำบลหันทราย อำเภอศรีประจักษ์ ตำบลโคกสูง อำเภอตาพระยา และตำบลช่องกุ่ม ตำบลหนองน้ำใส ตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี เป็นป่าสงวนแห่งชาติ รวมเนื้อที่ประมาณ 232,100 ไร่ เนื่องจากมีไม้เต็ง ไม้รัง ไม้แดง ไม้มะค่า และไม้ชนิดอื่น ซึ่งมีค่าจำนวนมาก และมีของป่ากับทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ด้วย

ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย

รายชื่อ	ราชกิจจานุเบกษา	เนื้อที่ (ไร่)
ป่าสงวนแห่งชาติ		
ป่าเขาฉกรรจ์ฝั่งเหนือ	เล่ม 81 ตอนที่ 124 วันที่ 31 ธันวาคม 2507	55,081

2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

2.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535)

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 46,669.2 ไร่

- เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 1,140.5 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

2.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

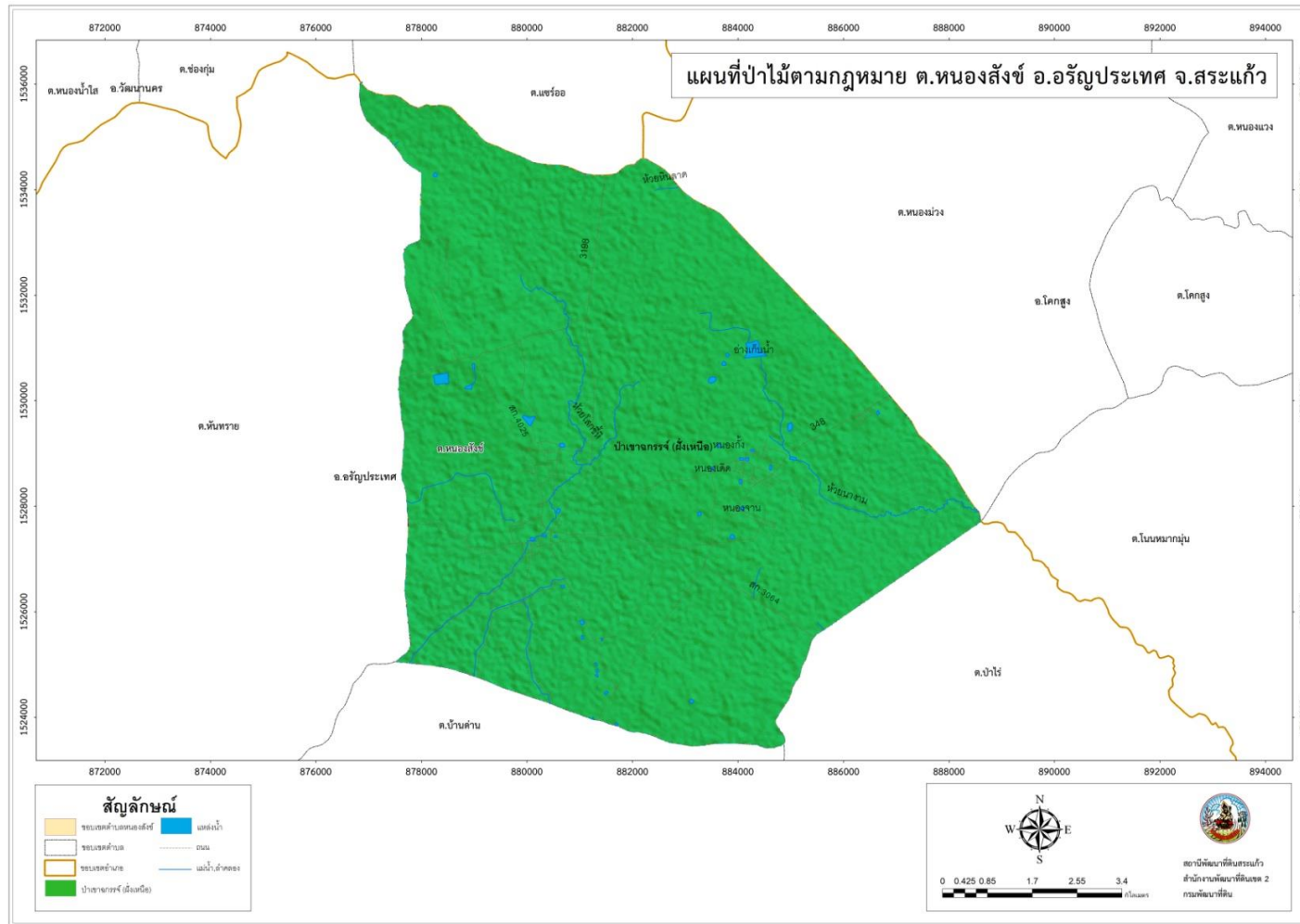
- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 55,081 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

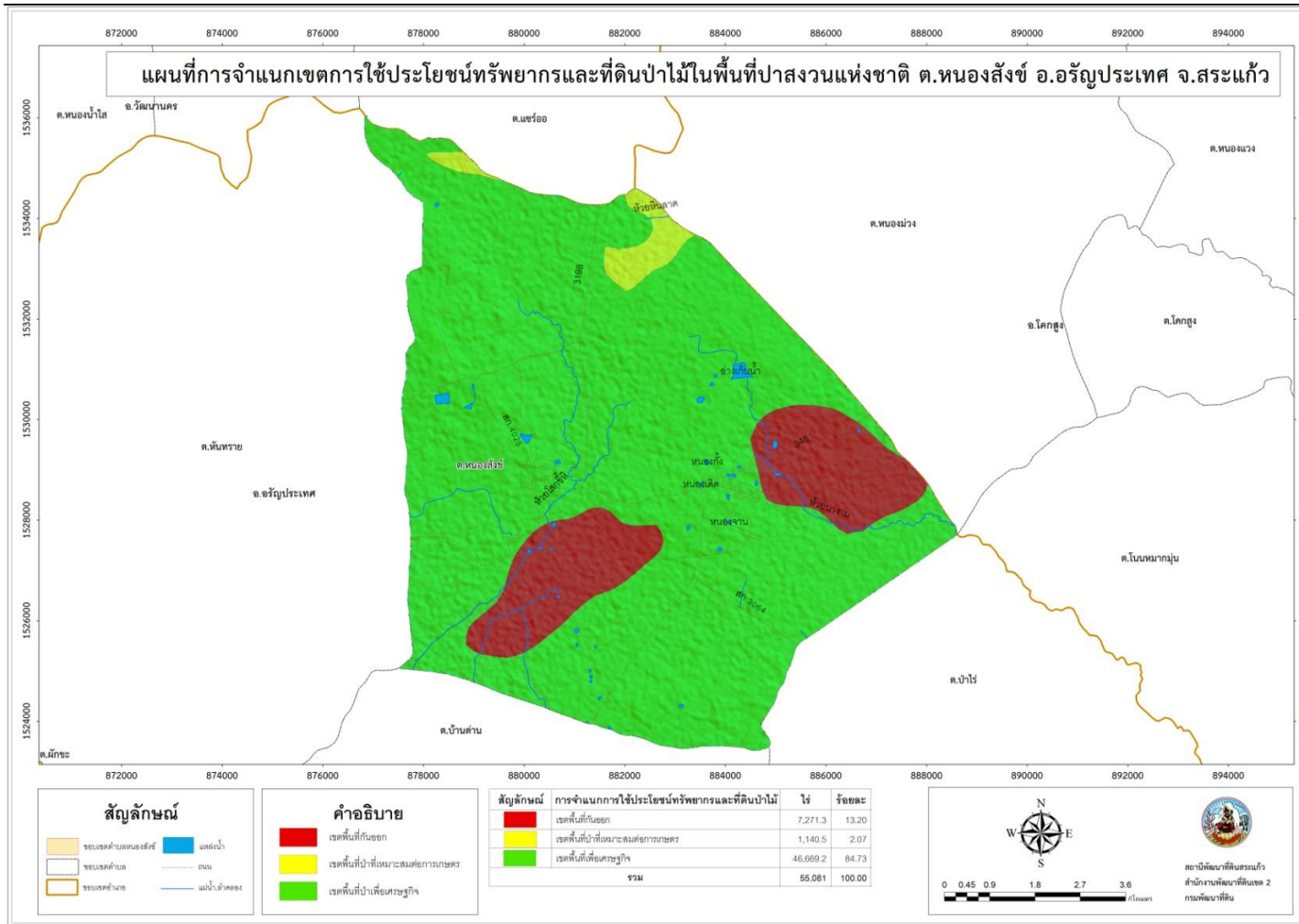
แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

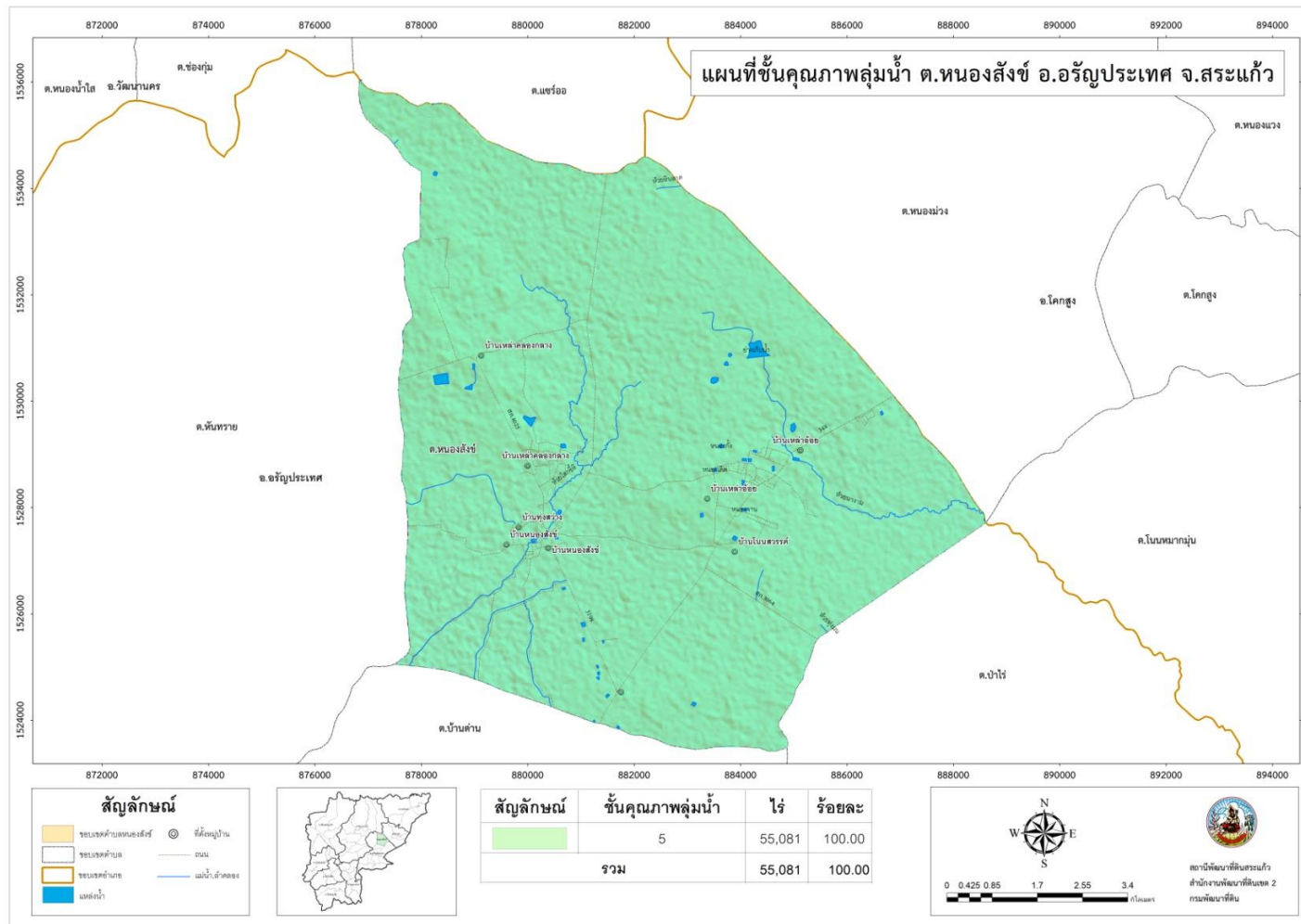
แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

- 1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ คลองบ้านหนองสังข์
- 2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำบ้านเหล่าคลองกลาง หมู่ 3 สระเก็บน้ำบ้านเหล่าคลองกลาง หมู่ 4 สระเก็บน้ำบ้านเหล่าคลองกลาง หมู่ 6 สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลบ.ม. จำนวน 36 บ่อ

3.2.2 น้ำใต้ดิน

ในปัจจุบัน ตำบลหนองสังข์มีบ่อบาดาลที่ขึ้นทะเบียนกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล จำนวน 24 บ่อ การใช้ประโยชน์ทั้งด้านการเกษตร อุปโภค - บริโภค ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-4 ถึง 3-5

ตารางที่ 3-2 บ่อบาดาล ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ปริมาณน้ำ (L/นาที่)
	Latitude	Longitude				
1	13.853248	102.535672	เกษตร	น้ำจืด	3.50	3.50
2	13.822662	102.506232	อุปโภค-บริโภค	น้ำจืด	2.27	2.27
3	13.817578	102.507005	อุปโภค-บริโภค	น้ำจืด	4.00	4.00
4	13.817411	102.507520	อุปโภค-บริโภค	น้ำจืด	2.00	2.00
5	13.816495	102.506790	อุปโภค-บริโภค	น้ำจืด	4.55	4.55
6	13.818328	102.574039	เจาะเพื่อตรวจสอบ	น้ำจืด	1.50	1.50
7	13.804159	102.518592	อุปโภค-บริโภค	น้ำจืด	1.82	1.82
8	13.801158	102.544684	อุปโภค-บริโภค	น้ำจืด	5.68	5.68
9	13.800491	102.551379	อุปโภค-บริโภค	น้ำจืด	6.00	6.00
10	13.799491	102.551551	อุปโภค-บริโภค	น้ำจืด	2.00	2.00
11	13.793990	102.554297	อุปโภค-บริโภค	น้ำจืด	5.00	5.00
12	13.794657	102.552238	อุปโภค-บริโภค	น้ำจืด	1.14	1.14
13	13.794823	102.541251	เกษตร	น้ำจืด	8.00	8.00
14	13.793490	102.524085	อุปโภค-บริโภค	น้ำจืด	1.00	1.00
15	13.792156	102.519279	อุปโภค-บริโภค	น้ำจืด	5.00	5.00
16	13.791823	102.518077	อุปโภค-บริโภค	น้ำจืด	3.00	3.00

ตารางที่ 3-2 บ่อบาดาล ตำบลหนองสังข์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

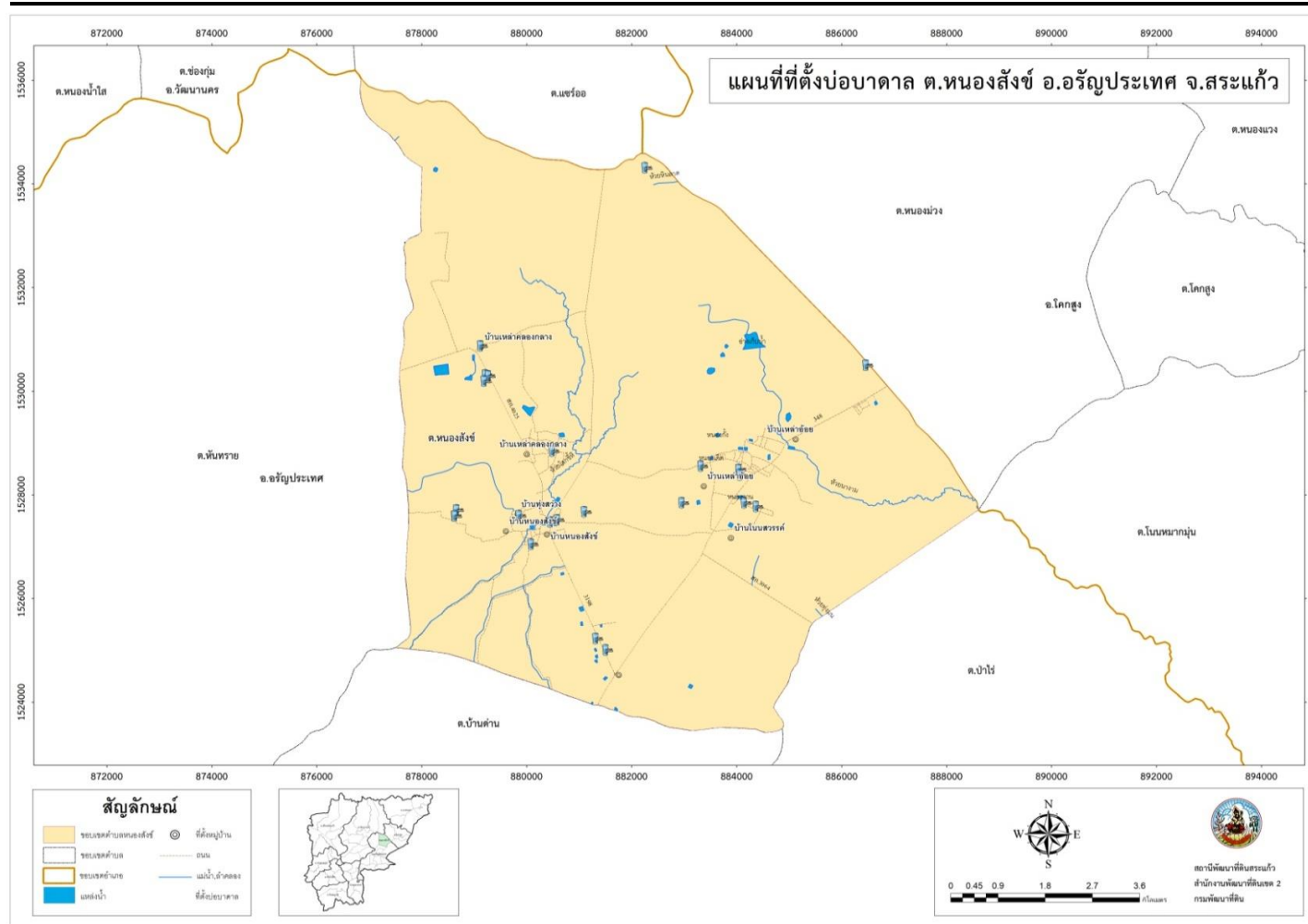
ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ปริมาณน้ำ (L/นาที)
	Latitude	Longitude				
17	13.787988	102.514644	อุบ้โภค-บรีโภค	น้ำจืด	1.00	1.00
18	13.792990	102.512584	อุบ้โภค-บรีโภค	น้ำจืด	3.00	3.00
19	13.794157	102.501597	เกษตร	น้ำจืด	5.00	5.00
20	13.793123	102.501217	เกษตร	น้ำจืด	5.00	3.50
21	13.793123	102.501217	เกษตร	น้ำจืด	3.50	3.50
22	13.793118	102.50126	เกษตร	น้ำจืด	2.27	2.27
23	13.771410	102.525727	อุบ้โภค-บรีโภค	น้ำจืด	4.00	4.00
24	13.769399	102.527497	อุบ้โภค-บรีโภค	น้ำจืด	2.00	2.00

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2564)

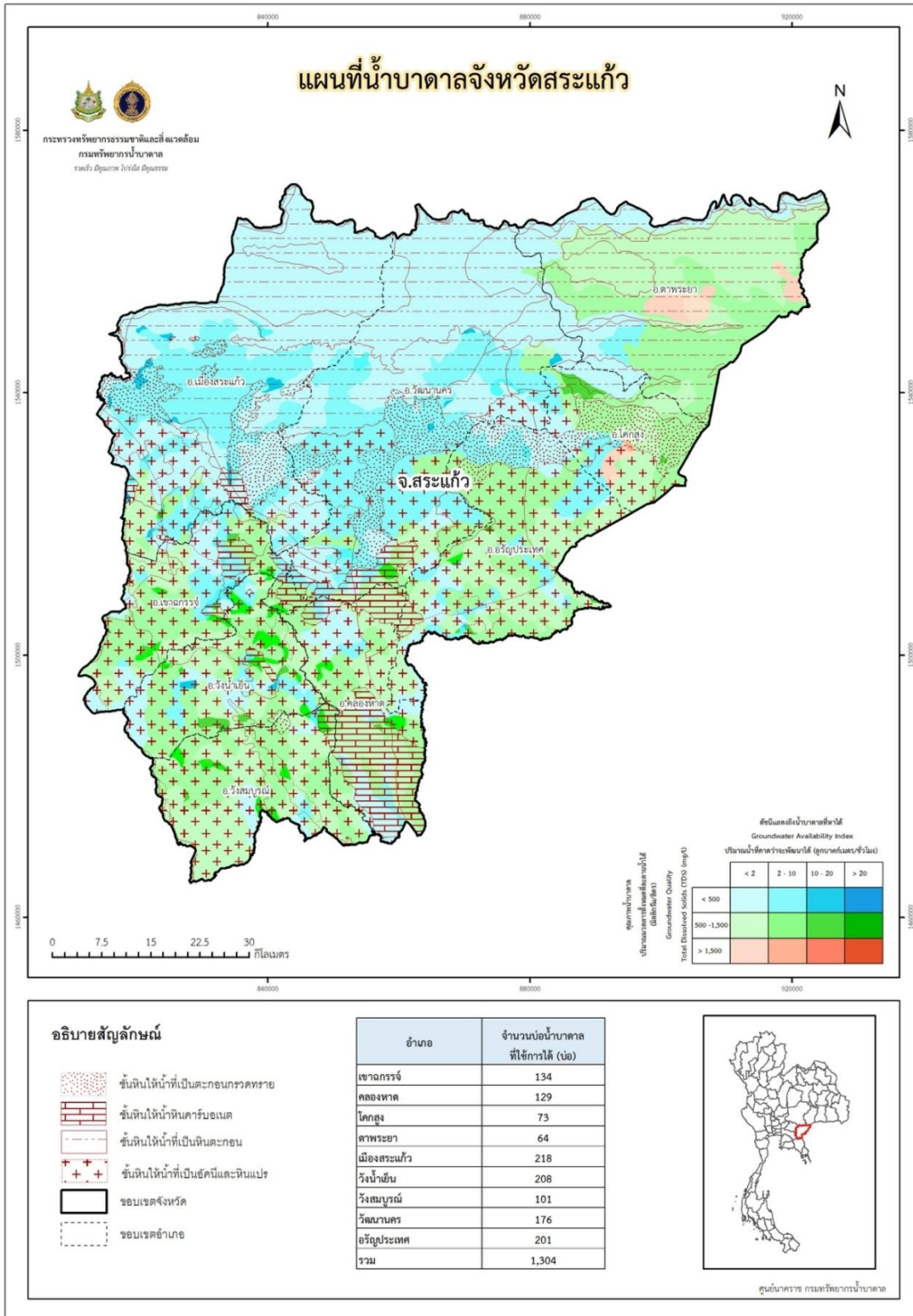

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 3-4 ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 3-5 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ จังหวัดสระแก้ว

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วย

1) ชุดดินอรัญประเทศ (Ar) กลุ่มชุดดินที่ 25 สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 % การระบายน้ำเร็ว ลักษณะสมบัติของดิน เป็นดินต้นถึงชั้นลูกรัง ดินบนมีเนื้อดิน เป็นดินร่วนปนลูกรังเล็กน้อยถึงดินร่วนปนลูกรัง สีน้ำตาล สีน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.0-6.5) ส่วนดินล่าง มีเนื้อดินเป็นดินเหนียวปนกรวดมากที่สุด สีเทาอ่อน สีน้ำตาลอ่อน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างจัด (pH 7.0-8.5)

ข้อจำกัดพบชั้นลูกรังภายใน 50 ซม.จากผิวดิน และอาจพบชั้นหินผุภายใน 100 ซม. จากผิวดิน

- หน่วยแผนที่ดิน Ar-clA ชุดดินอรัญประเทศมีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 16,238 ไร่ หรือร้อยละ 29.48 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ar-clA/rb ชุดดินอรัญประเทศมีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีการยกร่อง มีเนื้อที่ 957 ไร่ หรือร้อยละ 1.74 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ar-f,mw-clA ชุดดินอรัญประเทศเป็นดินเหนียว มีการระบายน้ำดี ปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 633 ไร่ หรือร้อยละ 1.15 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ar-f-clA ชุดดินอรัญประเทศเป็นดินเหนียวมีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 448 ไร่ หรือร้อยละ 0.81 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ar-slA/ow ชุดดินอรัญประเทศมีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีตะกอนน้ำอยู่ด้านบน มีเนื้อที่ 4,630 ไร่ หรือร้อยละ 8.41 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ar-slA/ow/rb ชุดดินอรัญประเทศ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีตะกอนน้ำอยู่ด้านบน มีการยกร่องมีเนื้อที่ 249 ไร่ หรือร้อยละ 0.45 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินบางคล้า (Bka) กลุ่มชุดดินที่ 48 สภาพพื้นที่ ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 1-12 % การระบายน้ำดี ลักษณะสมบัติของดินเป็นดินต้นถึงชั้นศิลาแลงของหินควอร์ตไซต์และหินทราย ดินบนเนื้อดินเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลหรือน้ำตาลเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง (pH 5.5-7.0) ดินล่างภายในความลึก 50 ซม. เป็นดินร่วนหรือดิน

ร่วนปนดินเหนียว ที่ปนลูกรัง ร่วมกับเศษหินควอร์ตไซต์และหินทราย สีนํ้าตาลปนเหลือง เหลืองปนแดง หรือแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 5.0-5.5)

ข้อจำกัดมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เป็นดินต้น มีก้อนกรวดและหินอยู่ในดินชั้นล่างมาก

- หน่วยแผนที่ดิน Bka-sIA ชุดดินบางคล้ามีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,493 ไร่ หรือร้อยละ 2.71 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Bka-mw-sIA/b ชุดดินบางคล้า มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคํานา มีเนื้อที่ 728 ไร่ หรือร้อยละ 1.32 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินดอนไร่ (Dr) กลุ่มชุดดินที่ 35 สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 % การซึมผ่านได้ของน้ำปานกลางถึงเร็ว ลักษณะสมบัติของดินเป็นดินลึก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน สีนํ้าตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ในดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย สีนํ้าตาลปนเหลืองถึงสีเหลืองปนแดง อาจพบจุดประสีนํ้าตาลแก่และสีแดงปนเหลือง หรือมวลก้อนกลมของเหล็กและแมงกานีสสะสมในดินล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 5.0-5.5)

ข้อจำกัดดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- หน่วยแผนที่ดิน Dr-col,mw-sIB/b ชุดดินดอนไร่เป็นดินร่วนหยาบมีการระบายน้ำดีปานกลางมีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคํานา มีเนื้อที่ 142 ไร่ หรือร้อยละ 0.26 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Dr-col-sIB ชุดดินดอนไร่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 874 ไร่ หรือร้อยละ 1.59 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Dr-gm,mw-sIA/b ชุดดินดอนไร่ที่มีจุดประสีเทา มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2เปอร์เซ็นต์ มีคํานา มีเนื้อที่ 174 ไร่ หรือร้อยละ 0.32 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Dr-gm-sIA ชุดดินดอนไร่ที่มีจุดประสีเทามีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 123 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Dr-vtks,mw-sIB/b ชุดดินดอนไร่มีทรายหนามาก มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคํานา มีเนื้อที่ 323 ไร่ หรือร้อยละ 0.59 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Dr-vtks-sIB ชุดดินดอนไร่มีทรายหนามาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,511 ไร่ หรือร้อยละ 13.64ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) กลุ่มชุดดินที่ 40 สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนชัน มีความลาดชัน 1-20 % การระบายน้ำดี ดินบนเป็นทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลน้ำตาลเข้ม ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง น้ำตาลปนแดง หรือแดงปนเหลือง อาจพบจุดประสีน้ำตาลแก่หรือสีเหลืองปนแดงปริมาณเล็กน้อย ภายในความลึก 100 ซม. ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5)

ข้อจำกัดความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ในสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ดินอาจถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย

- หน่วยแผนที่ดิน (Ptc-gm,fl,mw-slA/b,d3c) ชุดดินปักธงชัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียด การระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา และพบสารมวลพอกที่ความลึก 100-150 ซม. มีเนื้อที่ 752 ไร่ หรือร้อยละ 1.36 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน (Ptc-gm,fl-slA/b,d3c) ชุดดินปักธงชัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา พบสารมวลพอกที่ความลึก 100-150 ซม. มีเนื้อที่ 547 ไร่ หรือร้อยละ 0.99 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน (Ptc-hb,fl,mw,slB/b) ชุดดินปักธงชัย ที่อ้อมตัวด้วยเบสสูง มีเนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียด การระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนามีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน (Ptc-hb,fl-slB) ชุดดินปักธงชัย ที่อ้อมตัวด้วยเบสสูง มีเนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 444 ไร่ หรือร้อยละ 0.81 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินตาคลี (Tk) กลุ่มชุดดินที่ 52 สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน 3-12 % การระบายน้ำดีการซึมผ่านได้ของน้ำปานกลางถึงเร็ว ลักษณะสมบัติของดินเป็นดินต้นถึงชั้นปูนมาร์ลที่พบภายใน 50 ซม. จากผิวดิน ดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีดำ สีเทาเข้มมาก สีน้ำตาลปนเทาเข้มมาก หรือสีน้ำตาลเข้มมาก ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างเล็กน้อย (pH 7.0-8.0) ดินล่างเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง และมีเม็ดปูนปน สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลเข้ม และมีสีขาวของผงปูนทุติยภูมิหรือปูนมาร์ล ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.5) ใต้ชั้นดินลงไปเป็นชั้นปูนมาร์ลสีขาวทั้งที่เป็นเม็ดและที่เชื่อมต่อกันหนาแน่น

ข้อจำกัด ดินต้นถึงชั้นปูนมาร์ล ซึ่งจะมีผลกระทบต่อทางกายภาพและทางเคมีต่อพืช ดินอาจขาดสมดุลธาตุอาหารโดยเฉพาะการขาดฟอสฟอรัสและจุลธาตุบางชนิด

- หน่วยแผนที่ดิน (Tk-md,mw-clA/b) ชุดดินคล้ายชุดดินตาคลี เป็นดินลิกปานกลาง ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวความลาดชัน 0-2เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 1,929 ไร่ หรือร้อยละ 3.50 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน (Tk-md-clA) ชุดดินคล้ายชุดดินตาคลี เป็นดินลิกปานกลาง มีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 9,093 ไร่ หรือร้อยละ 16.51 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน (Tk-md-clB) ชุดดินคล้ายชุดดินตาคลี เป็นดินลิกปานกลางมีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,057 ไร่ หรือร้อยละ 3.73 ของพื้นที่ตำบล

6) พื้นที่ป่า มีเนื้อที่ 1,684 ไร่ หรือร้อยละ 3.06 ของพื้นที่ตำบล

7) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous areas) มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 4,237 ไร่ หรือร้อยละ 6.80 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

7.1) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,794 ไร่ หรือร้อยละ 5.07 ของพื้นที่ตำบล

7.2) หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 278 ไร่ หรือร้อยละ 0.50 ของพื้นที่ตำบล ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3 ถึง 3-4 และรูปที่ 3-6 ถึง 3-7

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Ar-clA	ชุดดินอรัญประเทศ มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	16,238	29.48
Ar-clA/rb	ชุดดินอรัญประเทศ มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีการยกทรง	957	1.74
Ar-f,mw-clA	ชุดดินอรัญประเทศเป็นดินเหนียว มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	633	1.15
Ar-f-clA	ชุดดินอรัญประเทศเป็นดินเหนียว มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	448	0.81
Ar-slA/ow	ชุดดินอรัญประเทศ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	4,630	8.41
Ar-slA/ow/rb	ชุดดินอรัญประเทศ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีการยกทรง	249	0.45
Bka-slA	ชุดดินบางคล้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,493	2.71
Bka-mw-slA/b	ชุดดินบางคล้า มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	728	1.32
Dr-col,mw-slB/b	ชุดดินดอนไร่เป็นดินร่วนหยาบ มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	142	0.26
Dr-col-slB	ชุดดินดอนไร่ เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	874	1.59
Dr-gm,mw-slA/b	ชุดดินดอนไร่ที่มีจุดประสีเทา มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	174	0.32
Dr-gm-slA	ชุดดินดอนไร่ที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	123	0.22
Dr-vtks,mw-slB/b	ชุดดินดอนไร่มีทรายหนามาก มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	323	0.59
Dr-vtks-slB	ชุดดินดอนไร่มีทรายหนามาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	7,511	13.64
Dr-gm,mw-slA/b	ชุดดินดอนไร่ที่มีจุดประสีเทา มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	174	0.32

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Ptc-gm,fl,mw- slA/b,d3c	ชุดดินปึกธงชัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียด การระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา และพบสารมวลพอกที่ความลึก 100-150 ซม.	752	1.36
Ptc-gm,fl-slA/b,d3c	ชุดดินปึกธงชัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา พบสารมวลพอกที่ความลึก 100-150 ซม.	547	0.99
Ptc-hb,fl,mw,slB/b	ชุดดินปึกธงชัย ที่อิมตัวด้วยเบสสูง มีเนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียด การระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	15	0.03
Ptc-hb,fl-slB	ชุดดินปึกธงชัยที่อิมตัวด้วยเบสสูง มีเนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	444	0.81
Tk-md,mw-clA/b	ชุดดินตาคลีเป็นดินลึกลับปานกลางที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	1,929	3.50
Tk-md-clA	ชุดดินตาคลี เป็นดินลึกลับปานกลาง มีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	9,093	16.51
Tk-md-clB	ชุดดินตาคลี เป็นดินลึกลับปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	2,057	3.73
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		55,081	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

หน่วยแผนที่ดิน	ความ ลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัส	โพแทสเซียม	ความอุดม สมบูรณ์ของ ดิน	เนื้อที่	
							ที่เป็น ประโยชน์ (P ₂ O ₅)	ที่เป็น ประโยชน์ (K ₂ O)		ไร่	ร้อยละ
Ar-clA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	<35	0-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	16,238	29.48
Ar-clA/rb	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	<35	0-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	957	1.74
Ar-f,mw-clA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	633	1.15
Ar-f-clA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	448	0.81
Ar-slA/ow	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	<35	0-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	4,630	8.41
Ar-slA/ow/rb	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	<35	0-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	249	0.45
Bka-slA	0-2	ดี	<10	<35	0-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	1,493	2.71
Bka-mw-slA/b	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	0-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	728	1.32
Dr-col,mw-slB/b	2-5	ดีปานกลาง	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	142	0.26
Dr-col-slB	2-5	ดี	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	874	1.59
Dr-gm,mw-slA/b	0-2	ดีปานกลาง	<10	35-75	>150	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	174	0.32
Dr-gm-slA	0-2	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	123	0.22

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

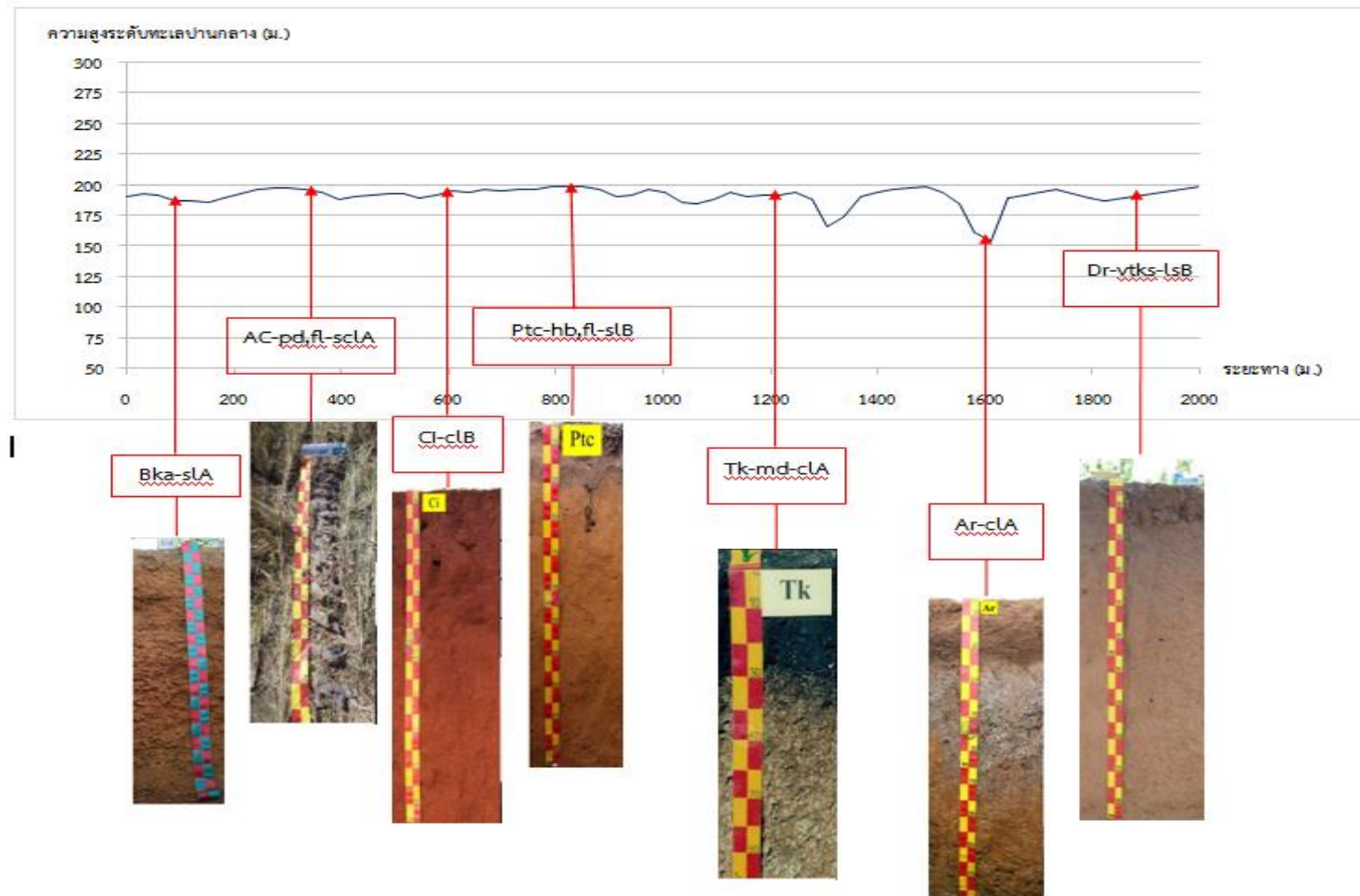
ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความ ลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัส	โพแทสเซียม	ความอุดม สมบูรณ์ของ ดิน	เนื้อที่	
							ที่เป็น ประโยชน์ (P ₂ O ₅)	ที่เป็น ประโยชน์ (K ₂ O)		ไร่	ร้อยละ
Dr-vtks,mw-lsB/b	2-5	ดีปานกลาง	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	323	0.59
Dr-vtks-lsB	2-5	ดี	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	7,511	13.64
Dr-gm,mw-slA/b	0-2	ดีปานกลาง	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	174	0.32
Ptc-gm,fl,mw-slA/b,d3c	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	50-100	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	752	1.36
Ptc-gm,fl-slA/b,d3c	0-2	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	<10	<35	50-100	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	547	0.99
Ptc-hb,fl,mw,slB/b	2-5	ดีปานกลาง	<10	35-75	>150	ต่ำมาก	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	15	0.03
Ptc-hb,fl-slB	2-5	ดี	<10	35-75	>150	ต่ำมาก	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	444	0.81
Tk-md,mw-clA/b	0-2	ดีปานกลาง	>20	>75	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	1,929	3.50
Tk-md-clA	0-2	ดี	>20	>75	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	9,093	16.51
Tk-md-clB	2-5	ดี	>20	>75	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	2,057	3.73
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										55,081	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

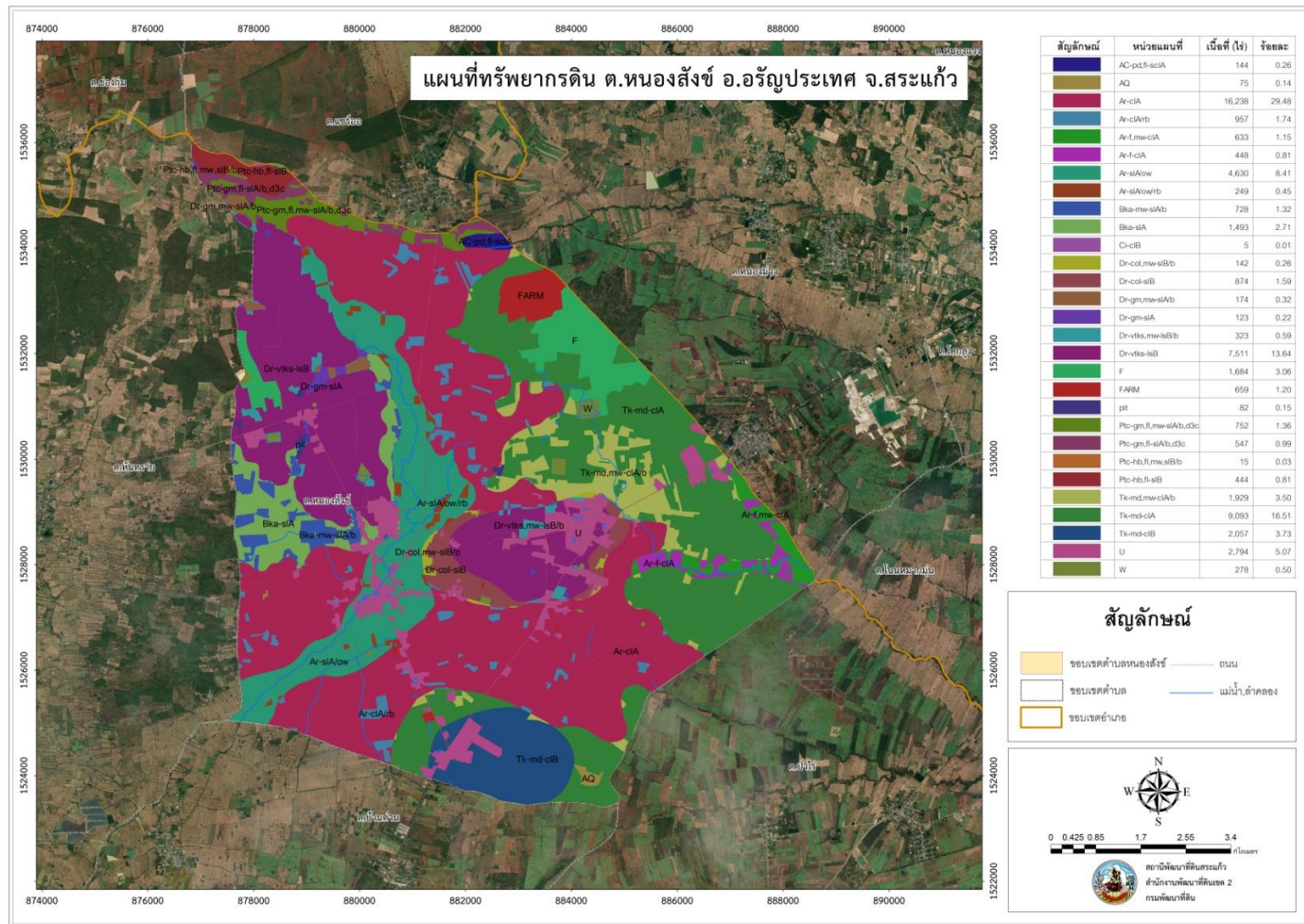
แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 3-6 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 3-7 ทรัพยากรดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้วมีการชะล้างพังทลายของดินดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และรูปที่ 3-8

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว

การชะล้างพังทลายของดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	53,135	96.47
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	1,853	3.36
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	93	0.17
รวม	55,081	100.00

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 64 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลหนองสังข์ คือ

- 1) ขาดแคลนน้ำ
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสังข์ มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น

จากการวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่ตำบลหนองสังข์ พบว่าปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด-ด่าง ควรปรับสภาพให้เป็นกลางกรณีธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงอุดมสมบูรณ์ของดิน

2) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลหนองสังข์ คือ สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร หนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 36 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เนื้อดินเป็นดินปนทรายและขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนน้ำนั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.1.1) โครงการขุดลอกสระน้ำสาธารณะ บ้านหนองสังข์หมู่ที่ 2

2. 2) การพัฒนาระบบส่งน้ำ

2.2.1) โครงการขุดคลองส่งน้ำสาธารณะ บ้านหนองสังข์หมู่ที่ 2

- 2.2.2) โครงการขุดคลองส่งน้ำสาธารณะ บ้านหนองสังข์หมู่ที่ 2
- 2.2.3) โครงการขุดลอกคลองสะเดา บ้านหนองสังข์หมู่ที่ 2
- 2.2.4) โครงการขุดลอกคลองสาธารณะบ้านเหล่าคลองกลาง หมู่ที่ 3
- 2.2.5) โครงการขุดลอกคลองส่งน้ำบ้านเหล่าอ้อย หมู่ที่ 6
- 2.2.6) โครงการขุดลอกคลองส่งน้ำบ้านเหล่าอ้อย หมู่ที่ 6
- 2.2.7) โครงการขุดลอกคลอง (เดิม) บ้านโนนสวรรค์ หมู่ที่ 7
- 2.2.8) โครงการก่อสร้างประปา บ้านหนองสังข์ หมู่ที่ 2 (คุ่มโนนตาล หมู่ที่ 2)

2.3) การก่อสร้างฝาย

- 2.3.1) ก่อสร้างฝายน้ำล้นบ้านเหล่าคลองกลาง หมู่ 3

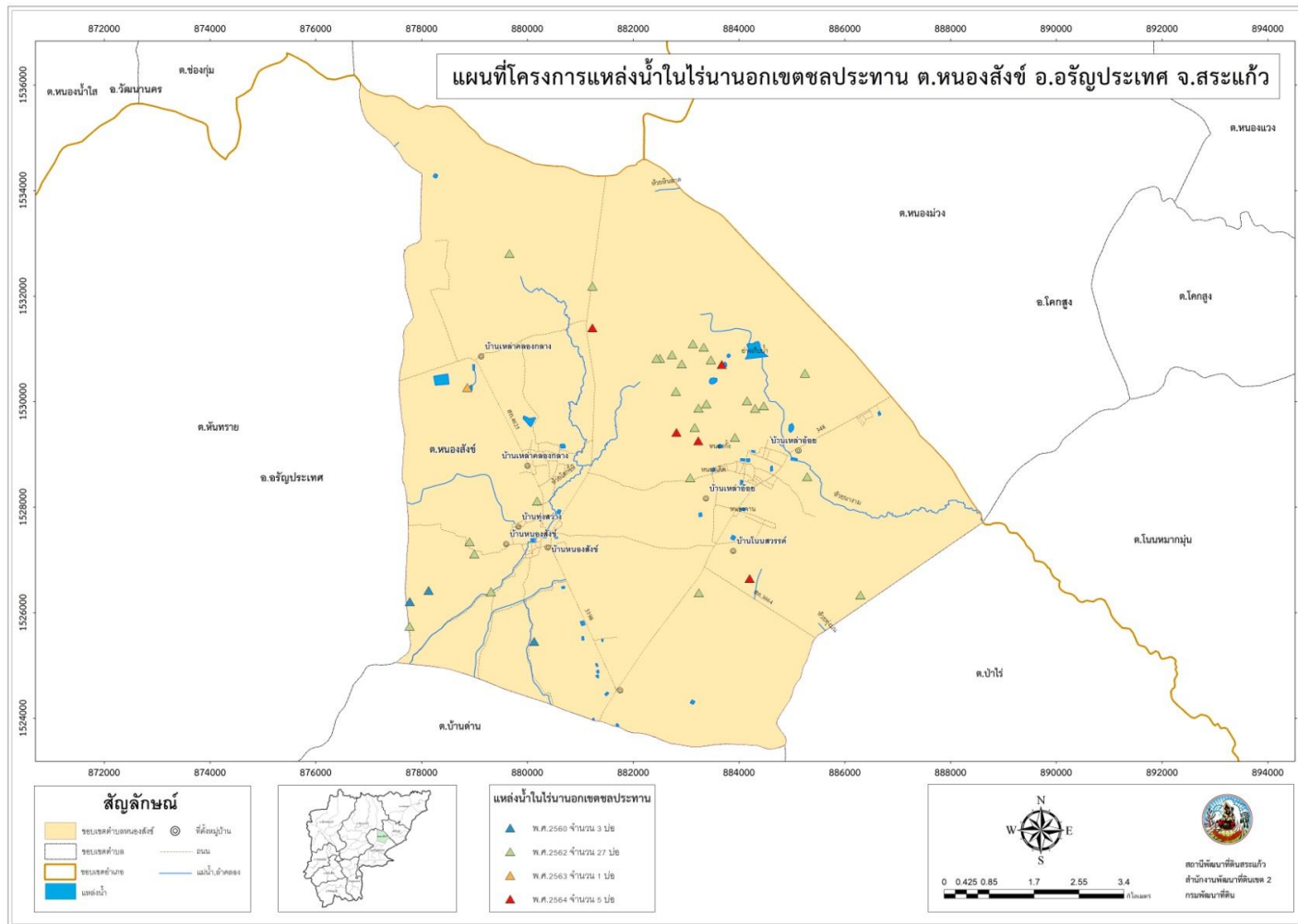
การดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำดังกล่าวนี้จะมีรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2560	3
2561	27
2562	1
2564	5
รวม	36

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

3) กรณีความต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) แก้ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.4) พื้นที่ป่าไม้ลดลง
- 3.5) ราษฎรเรียกร้องสิทธิ์ในที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่สิ้นเงินจากตะกอน
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ราบ

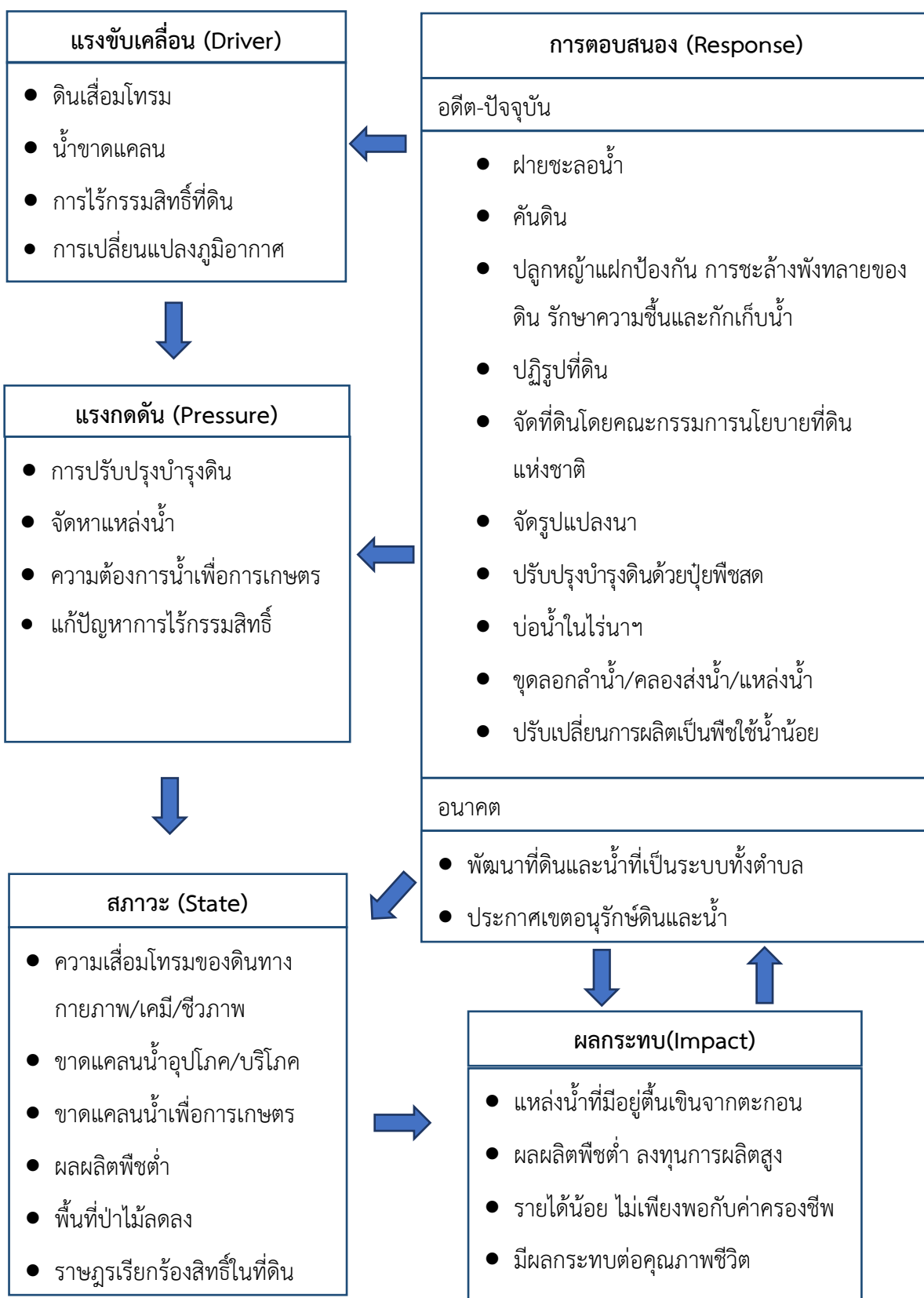
- 5.1) ฝายชะลอน้ำ

- 5.2) คั้นดิน
- 5.3) ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.4) ปฏิรูปที่ดิน
- 5.5) จัดที่ดินโดย คทช.
- 5.6) จัดรูปแปลงนา
- 5.7) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.8) บ่อน้ำไร่นา
- 5.9) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.10) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
  - (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วมีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึง มิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ 105

4.3.2 พื้นที่ดอน

- 1) อ้อย เกษตรกรจะปลูกอ้อยในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน และเก็บเกี่ยวช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์
- 2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึง พฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน
- 3) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยูคาลิปตัส ยางพารา ปาล์มน้ำมัน
- 4) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วง กล้วย

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ลุ่ม													
1. ข้าว		ปอเทือง			ข้าวนาปี								
บริเวณพื้นที่ดอน													
1. มันสำปะหลัง		มันสำปะหลัง											
2. อ้อย		อ้อย											
3. ไม้ยืนต้น		ยูคาลิปตัส / ปาล์ม /ยางพารา											
4. ไม้ผล		มะม่วง /ไม้ผลผสมสวน											

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วโดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 2 ชุดดิน และ 20 ชุดดินคล้ายโดยมีการประเมินคุณภาพที่ดินดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วมี 6 ชนิด ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลังอ้อย ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และมะม่วง

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (ศันสนีย์ อรัญวาสี และคำรณ ไทรพิง, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช เนื้อดิน(s)และการระบายน้ำ(o)ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความอึดตัวด้วยต่าง (b) สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และ ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ar-clA, Ar-f,mw-clA, Ar-f-clA, Ar-slA/ow, Bka-mw-slA/b, Dr-col,mw-slB/b, Dr-gm,mw-slA/b, Dr-vtks,mw-lsB/b, Dr-gm,mw-slA/b, Ptc-gm,fl,mw-slA/b,d3c, Ptc-gm,fl-slA/b,d3c, และ Ptc-hb,fl,mw,slB/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o)เนื้อดิน (s) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ar-clA/rb,

Ar-slA/ow/rb, Bka-slA, Dr-col-slB, Dr-gm-slA, Dr-vtks-lsB, Ptc-hb,fl-slB, Tk-md-clA, และ Tk-md-clB

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช การระบายน้ำ (o) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และ ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Dr-col-slB, Dr-gm-slA, Dr-vtks-lsB, Ptc-hb,fl-slB, Tk-md-clA, และTk-md-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช เนื้อดิน (s) และการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ar-clA/rb, Ar-slA/ow/rb, Bka-slA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) และการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ar-clA, Ar-f,mw-clA, Ar-f-clA, Ar-slA/ow, Bka-mw-slA/b, Dr-col,mw-slB/b, Dr-gm,mw-slA/b, Dr-vtks,mw-lsB/b, Dr-gm,mw-slA/b, Ptc-gm,fl,mw-slA/b,d3c, Ptc-gm,fl-slA/b,d3c, และ Ptc-hb,fl,mw,slB/b

อ้อย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) และเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอิมตัวด้วยต่าง (b) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) สภาวะการหยั่งลึกของรากพืชมีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดินAr-f-clA, Ptc-gm,fl-slA/b,d3c, Ptc-hb,fl-slB, Tk-md-clA, และ Tk-md-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) และสภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) หน่วยแผนที่ดิน Ar-clA, Ar-slA/ow และ Bka-slA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ar-clA/rb, Ar-f,mw-clA, Ar-slA/ow/rb, Bka-mw-slA/b, Dr-col,mw-slB/b, Dr-col-slB, Dr-gm,mw-slA/b, Dr-gm-slA, Dr-vtks,mw-lsB/b, Dr-vtks-lsB, Dr-gm,mw-slA/b, Ptc-gm,fl,mw-slA/b,d3c, Ptc-hb,fl,mw,slB/b, และ Tk-md,mw-clA/b

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Dr-col-slB, Dr-vtks-lsB, Tk-md-clA, และ Tk-md-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ar-clA/rb, Ar-slA/ow/rb, และ Bka-slA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ar-clA, Ar-f,mw-clA, Ar-f-clA, Ar-slA/ow, Bka-mw-slA/b, Dr-col,mw-slB/b, Dr-gm,mw-slA/b, Dr-gm-slA, Dr-vtks,mw-lsB/b, Dr-gm,mw-slA/b, Ptc-gm,fl,mw-slA/b,d3c, Ptc-gm,fl-slA/b,d3c, Ptc-hb,fl,mw,slB/b, Ptc-hb,fl-slB, และ Tk-md,mw-clA/b

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Dr-col-slB, Dr-vtk-lsB, และ Ptc-hb,fl-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptc-gm,fl-slA/b,d3c, Tk-md-clA, และ Tk-md-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ar-clA, Ar-clA/rb, Ar-f,mw-clA, Ar-f-clA, Ar-slA/ow, Ar-slA/ow/rb, Bka-slA, Bka-mw-slA/b, Dr-col,mw-slB/b, Dr-gm,mw-slA/b, Dr-gm-slA, Dr-vtk,mw-lsB/b, Dr-gm,mw-slA/b, Ptc-gm,fl,mw-slA/b,d3 c, Ptc-hb,fl,mw,slB/b, Tk-md,mw-clA/b

ปาล์มน้ำมัน

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าพบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r)และสภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Dr-col-slB, Dr-vtk-lsB, Ptc-gm,fl-slA/b,d3c, และ Tk-md-clA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือมีความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ar-clA, Ar-clA/rb, Ar-f,mw-clA, Ar-slA/ow, Ar-slA/ow/rb, Bka-slA, Bka-mw-slA/b, Dr-col,mw-slB/b, Dr-gm,mw-slA/b, Dr-gm-slA, Dr-

vtks,mw-lsB/b, Dr-gm,mw-slA/b, Ptc-gm,fl,mw-slA/b,d3c, Ptc-hb,fl, mw,slB/b, Ptc-hb,fl-slB, Tk-md,mw-clA/b, และTk-md-clB

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	อ้อย	มันสำปะหลัง	ยางพารา	มะม่วง	ปาล์มน้ำมัน
Ar-clA	S2cbdmpk	S3d	N	N	N	N
Ar-clA/rb	N	N	S3sod	S3od	N	N
Ar-f,mw-clA	S2cbmpk	N	N	N	N	N
Ar-f-clA	S2cbmpk	S2robmpk	N	N	N	S3r
Ar-slA/ow	S2scbdmpk	S3sd	N	N	N	N
Ar-slA/ow/rb	N	N	S3od	S3od	N	N
Bka-slA	N	S3sd	S3d	S3d	N	N
Bka-mw-slA/b	S2socbmpk	N	N	N	N	N
Dr-col,mw-slB/b	S2socmpk	N	N	N	N	N
Dr-col-slB	N	N	S2cmpk	S2rcmpk	S2cmpk	S3r
Dr-gm,mw-slA/b	S2socmpk	N	N	N	N	N
Dr-gm-slA	N	N	S2ocmpk	N	N	S3r
Dr-vtks,mw-lsB/b	S2sompk	N	N	N	N	N
Dr-vtks-lsB	N	N	S2cmpk	S2rcmpk	S2cmpk	S3r
Dr-gm,mw-slA/b	S2socmpk	N	N	N	N	N
Ptc-gm,fl,mw-slA/b,d3c	S2socbmpk	N	N	N	N	N
Ptc-gm,fl-slA/b,d3c	S2scbmpk	S2rsobdmpk	N	N	S3od	S3rd
Ptc-hb,fl,mw,slB/b	S2sompk	N	N	N	N	N

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	อ้อย	มันสำปะหลัง	ยางพารา	มะม่วง	ปาล์มน้ำมัน
Ptc-hb,fl-slB	N	S2rsmPk	S2cmpk	N	S2cmpk	S3r
Tk-md,mw-clA/b	S2o	N	N	N	N	N
Tk-md-clA	N	S2rd	S2d	S2rd	S3d	S3rd
Tk-md-clB	N	S2rd	S2d	S2rd	S3d	N

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน: r = ปริมาณน้ำฝน s = เนื้อดิน o = การระบายน้ำ b = ความอึดตัวของดินต่าง c = ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก
m = ปริมาณอินทรีย์วัตถุ p = ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ k = ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์
d = ความลึกของดิน g = ความลาดชัน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

---

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำสั่งนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่าง ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่าง ยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหาร จัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ของประเทศ (พ.ศ. 2560- 2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคตะวันออก พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจ เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 5 แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและจัดระบบการ บริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาค ตะวันออก 2	ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป การตลาด สินค้าเกษตร (ผลไม้ปศุสัตว์และประมง สมุนไพรไทย) คุณภาพปลอดภัยอย่างครบวงจร ประเด็นการพัฒนาที่ 4 อนุรักษ์ฟื้นฟูพัฒนา และปกป้อง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างมีส่วนร่วม เพื่อประโยชน์ต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดสระแก้ว พ.ศ. 2561-2564	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และ สภาพแวดล้อมของประชาชนให้สามารถปรับตัว ประกอบอาชีพและมี สภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับปรุงปัจจัยและกระบวนการผลิตสินค้า เกษตรปลอดภัยให้ได้คุณภาพมาตรฐานสากล ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพระบบโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการค้า การลงทุน พัฒนาเศรษฐกิจ การบริหารจัดการด้าน สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
10	ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดสระแก้ว พ.ศ. 2563	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างสมดุล และยั่งยืน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้า เกษตรให้ได้คุณภาพและมาตรฐานสากล ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรและสถาบัน เกษตรกร
11	ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วน จังหวัดสระแก้ว (พ.ศ.2561- 2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ประชาชนมีคุณภาพ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ถิ่นอุตสาหกรรมเกษตร
12	ยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบล หนองสังข์(พ.ศ.2561-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การคมนาคมสะดวก ยุทธศาสตร์ที่ 2 ประชาชนมีคุณภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ถิ่นอุตสาหกรรมการเกษตร

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดสระแก้ว พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดสระแก้ว พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วได้กำหนดออกเป็น 4 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่ป่าไม้	2,230	4.05
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	49,638	90.12
2.1 เขตนาข้าว	20,977	38.08
1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	16,801	30.50
2) เขตทำนาพื้นที่ดอน	4,176	7.58
2.2 เขตปลูกพืชไร่	19,086	34.65
1) เขตปลูกอ้อย	11,954	21.70
2) เขตปลูกมันสำปะหลัง	6,429	11.67
3) เขตปลูกพืชไร่ผสม	703	1.28
2.3 เขตปลูกไม้ผล	560	1.02
1) เขตปลูกมะม่วง	167	0.30
2) เขตไม้ผลผสม	316	0.57
3) เขตปลูกกล้วย	77	0.14
2.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น	8,254	14.99
1) เขตปลูกยางพารา	230	0.42
2) เขตปลูกปาล์ม	624	1.13
3) เขตปลูกยูคาลิปตัส	7,400	13.43
2.5 เขตปศุสัตว์	685	1.24
1) ฟุ้งหญ้าเลี้ยงสัตว์	629	1.14
2) โรงเรือนเลี้ยงสัตว์	56	0.10
2.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	75	0.14
3. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,853	5.18
4. พื้นที่แหล่งน้ำ	360	0.65
รวม	55,081	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 2,230 ไร่ หรือร้อยละ 4.05 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาฉกรรจ์ฝั่งเหนือตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 24 (พ.ศ. 2507) รวมไปถึงพื้นที่คังสภาพป่าแต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ และพื้นที่ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ เป็นต้น

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 49,638 ไร่ หรือร้อยละ 90.12 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 5 เขต ดังนี้

1) เขตนาข้าว

1.1) **เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม** มีเนื้อที่ 16,801 ไร่ หรือร้อยละ 30.50 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินอรัญประเทศ (Ar) ชุดดินตาคลี (Tk) ชุดดินบางคล้า (Bka) และชุดดินดอนไร่ (Dr) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ปอเทือง พืชใช้น้ำน้อย พืชสมุนไพรพื้นบ้าน และปลูกพืชผักปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ส่งเสริมการใช้ปูนเพื่อการเกษตร (ปูนมาร์ล, ปูนโดโลไมท์) เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์รูปแบบต่างๆ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซึ่งทดแทนการเผาตอซึ่ง
  - สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ**

1) *กรมชลประทาน* สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ และระบายน้ำและระบบส่งน้ำ

2) *กรมการข้าว* สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี

3) *องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น* สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

1.2) เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 4,176 ไร่ หรือร้อยละ 7.58 ของเนื้อที่ตำบล

เขตดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ เขตดินอรัญประเทศ (Ar) เขตดินตาคลี (Tk) เขตดินบางคล้า (Bka) และเขตดินดอนไร่ (Dr) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- เนื้อดินปนทราย ความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำ

ในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการ
ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ รูปแบบต่างๆ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซึ่งทดแทนการเผาตอซึ่ง
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการปรับรูปแปลงนาการปักคันนา
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ขุดลอกแหล่งน้ำและคลองส่งน้ำ

2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าวการผลิตเมล็ดข้าวพันธุ์ดี

3) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

4) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น /หน่วยทหารพัฒนา สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) เขตปลูกอ้อย มีเนื้อที่ 11,954 ไร่ หรือร้อยละ 21.70 ของเนื้อที่ตำบล ขุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ขุดดินอรัญประเทศ (Ar) ขุดดินตากลี (Tk) ขุดดินบางคล้า (Bka) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- เนื้อดินปนทราย ความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ
- มีน้ำท่วมขังในฤดูฝน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร สร้างแหล่งกักเก็บน้ำ และทางระบายน้ำ
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

รูปแบบต่างๆ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด/รณรงค์การไถกลบตอซังอ้อยแทนการเผาใบอ้อย
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนพันธุ์อ้อยที่เหมาะสมกับพื้นที่ ที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีในการผลิตอ้อยคุณภาพ

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

3) *กรมทรัพยากรน้ำบาดาล* สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

4) *องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น/หน่วยทหารพัฒนา* สนับสนุนเรื่องการสร้าง

แหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

2.2) เขตปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 6,429 ไร่ หรือร้อยละ 11.67 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินอรุณประเทศ (Ar) และชุดดินดอนไร่ (Dr) ชุดดินตาคลี (Tk)
ชุดดินบางคล้า (Bka) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- เนื้อดินปนทราย ความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ
- มีน้ำท่วมขังในฤดูฝน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร สร้างแหล่งกักเก็บน้ำ และทางระบายน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูก
มันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูงการทำนํ้าหยด

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

3) *กรมทรัพยากรน้ำบาดาล* สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

3) เขตไม้ผล

3.1) เขตปลูกมะม่วง, ไม้ผลผสม มีเนื้อที่ 483 ไร่ หรือร้อยละ 0.87 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินดอนไร่ (Dr) ชุดดินตาคลี (Tk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ดินตื้น
- ขาดน้ำในฤดูแล้ง / น้ำท่วมขังในฤดูฝน

การจัดการที่ดินในอนาคต

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา การยกร่องสวน และบ่อน้ำในไร่นานอกเขต

ชลประทาน เพื่อทำการเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองระบายน้ำ เพื่อระบบน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฝนตกชุก
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน

3) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 230 ไร่ หรือร้อยละ 0.42 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินดอนไร่ (Dr) ชุดดินตาคลี (TK) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ดินตื้น

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

4.2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 624 ไร่ หรือร้อยละ 1.13 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินอรัญประเทศ (Ar) ชุดดินตาคลี (Tk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1)กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกปาล์มคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

2) กรมทรัพยากรน้ำบาดาลสนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

4.3) เขตปลูกยูคาลิปตัส มีเนื้อที่ 7,400 ไร่ หรือร้อยละ 13.43 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินอรัญประเทศ (Ar) ชุดดินตาคลี (Tk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

5) เขตปลูกล้วย

5.1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 629 ไร่ หรือร้อยละ 1.14 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินตาคลี (Tk) ตามลำดับ

5.2) เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 56 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินตาคลี (Tk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ดินตื้น
- ขาดน้ำในฤดูแล้ง / น้ำท่วมขังในฤดูฝน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสาน
- ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง และน้ำเสียไม่ให้รบกวนและส่งผลกระทบต่อชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ปฏิบัติตามคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด

- ควบคุมมลพิษทางน้ำโดยมีนโยบายให้ผู้ก่อมลพิษต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความสกปรกปนเปื้อนน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน/ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงดิน และเป็นรายได้เสริม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมปศุสัตว์* สนับสนุนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และอบรมเกษตรกรวิธีการเลี้ยงสัตว์ การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าพันธุ์ดี การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค การแปรรูป การรวมกลุ่มผลิตพืชอาหารสัตว์ เป็นต้น

2) *กรมทรัพยากรน้ำบาดาล* สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

3) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกไม้ผลผสมผสานในแปลงนาหญ้า

6) **เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ** มีเนื้อที่ 75 ไร่หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ต้องปฏิบัติตามนโยบายด้านการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างเข้มงวด เนื่องจากกิจกรรมนี้อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง

- ควรกำหนดเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ชัดเจนเพื่อควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ

6.4.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,853 ไร่ หรือร้อยละ 5.18 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่เกิดจากกิจกรรมของชุมชน (ที่ทิ้งขยะ) และระบบโครงข่ายคมนาคม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2562) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุนได้แก่

1) *การไฟฟ้า* การขยายเขตแนวการไฟฟ้า และไฟเกษตร เนื่องจากชุมชนขยาย และการขยายพื้นที่เกษตรและปศุสัตว์

2) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่อง รำรางท่อระบบส่งน้ำ ท่อน้ำทิ้งในหมู่บ้าน เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบประปาเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ระบบไฟส่องสว่างในหมู่บ้าน การจัดการขยะมูลฝอยเพื่อรองรับชุมชนขยาย

6.4.4 เขตแหล่งน้ำ

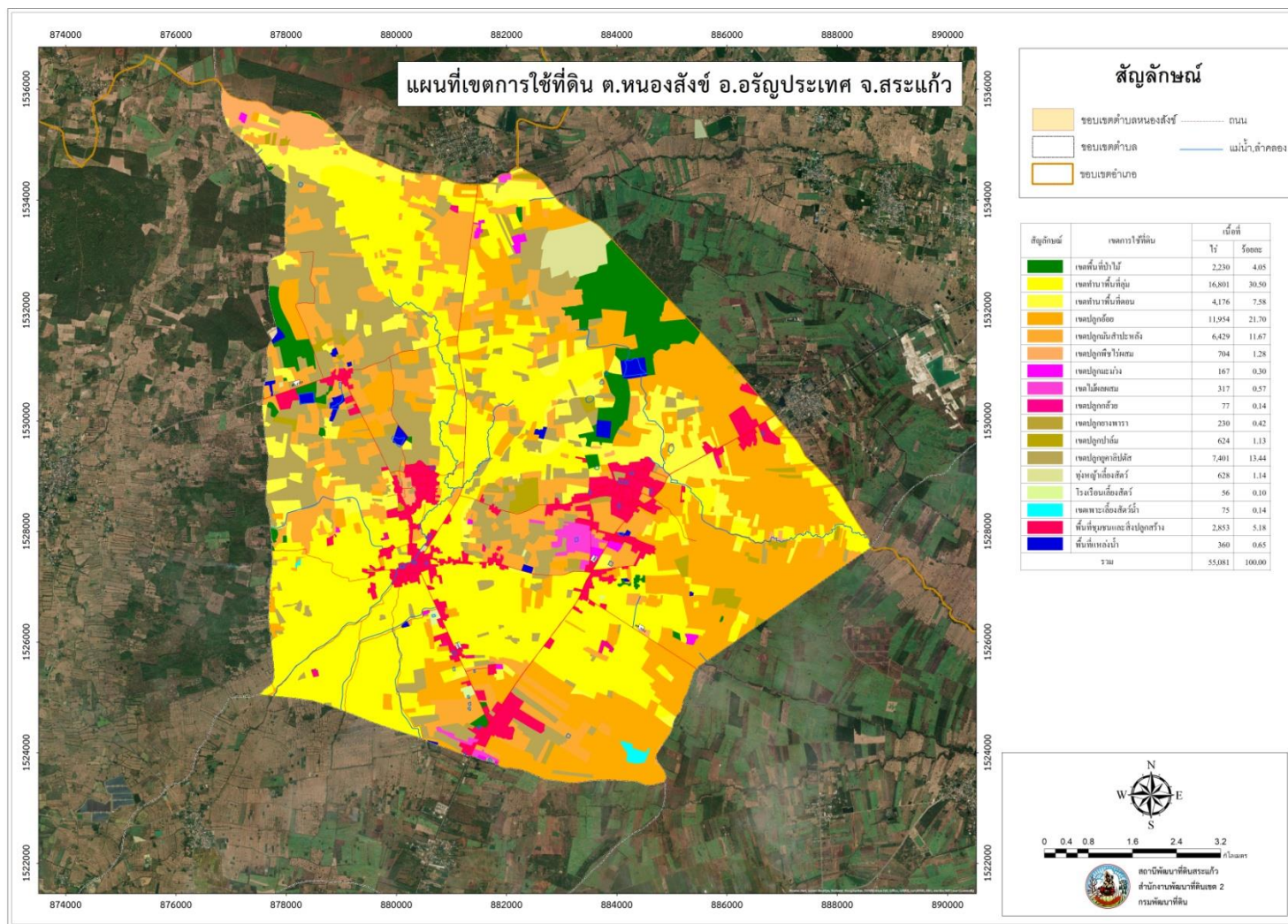
มีเนื้อที่ 360 ไร่ หรือร้อยละ 0.65 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ คลอง หนอง บึงต่างๆ อ่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านการเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไป โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5 และ 7.6

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ สร้างฝายชะลอน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ลุ่ม													
1. ข้าว		ปอเทือง					ข้าวนาปี						
บริเวณพื้นที่ดอน													
1. มันสำปะหลัง		มันสำปะหลัง											
2. อ้อย		อ้อย											
3. ไม้ยืนต้น		ยูคาลิปตัส / ปาล์ม / ยางพารา											
4. ไม้ผล		มะม่วง / ไม้ผลผสมผสาน											

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์

6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและเทศบาลตำบลหนองสังข์ให้แก้ไขปัญหารวม 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำ ลำเหมือง ลำน้ำอิง เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝ่ายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างระบบส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และ(5) ป้องกันน้ำท่วม นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาทั้ง 6 ประการได้

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้วแล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลตำบลหนองสังข์ ไปเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสังข์ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินสระแก้ว เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
  - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
  - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
  - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
  - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
  - 1.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

- 1.1.6) การรณรงค์โกลบตอซัง
- 1.1.7) การจัดหาปุ๋นโดโลไมท์
- 1.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
  - 1.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
  - 1.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
  - 1.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
  - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
  - 1.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน (เพื่อป้องกันภัยพิบัติ)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
  - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
  - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
  - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
  - 2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
  - 2.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
  - 2.1.6) การจัดหาปุ๋นโดโลไมท์
  - 2.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
  - 2.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
  - 2.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
  - 2.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
  - 2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 3.1) การบริหารจัดการน้ำ
  - 3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสระแก้ว/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสระแก้ว/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระแก้ว) สนับสนุนพันธุ์ปลา และความรู้ด้านการประมง (สำนักงานประมงจังหวัดสระแก้ว)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำมีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานสระแก้ว/องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว/สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระแก้ว/ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสระแก้ว/หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา)

(ตารางที่ 7-2)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสังข์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก การพัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย ดังนี้

7.5.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก

- 1) โครงการขุดลอกสระน้ำสาธารณะ บ้านหนองสังข์หมู่ที่ 2 (สระสาธารณะหนองตง)

7.5.2 การพัฒนาระบบส่งน้ำ

- 1) โครงการขุดคลองส่งน้ำสาธารณะ บ้านหนองสังข์หมู่ที่ 2

จากทางสาธารณะสวนกิตติ ถึงทางสาธารณะนายบุญตา ทุมประดา

- 2) โครงการขุดคลองส่งน้ำสาธารณะ บ้านหนองสังข์หมู่ที่ 2

จากที่นา นายทองสุข อัมพันเสน - ที่นนางเข้มทาจารย์

- 3) โครงการขุดลอกคลองสะเดา บ้านหนองสังข์หมู่ที่ 2

จากที่ นานายจันทีลีอุดม - ที่นนางเข้ม ทาจารย์

- 4) โครงการขุดลอกคลองสาธารณะบ้านเหล่าคลองกลาง หมู่ที่ 3

จากประตูระบายน้ำบ้านเหล่าคลองกลางหมู่ที่.3 - ถนนดินลูกรังบ้านเหล่าคลองกลาง หมู่ที่.4

- 5) โครงการขุดลอกคลองส่งน้ำบ้านเหล่าอ้อย หมู่ที่ 6

จากที่นนางบุญเส่งกล่อกระโทก ถึง ที่นนางจันดีกลอนเนตร

- 6) โครงการขุดลอกคลองส่งน้ำบ้านเหล่าอ้อย หมู่ที่ 6

จากที่นนางบุญเส่งกล่อกระโทก ถึง บ้านเหล่าคลองกลาง หมู่ที่ 3

- 7) โครงการขุดลอกคลอง (เดิม) บ้านโนนสวรรค์ หมู่ที่ 7

จากที่นาจ่าสนั่น - ที่นายนายลุน ขุนหาญ

- 8) โครงการก่อสร้างประปา บ้านหนองสังข์ หมู่ที่ 2 (คุ้มโนนตาล หมู่ที่ 2)

7.5.3 การก่อสร้างฝาย

- 1) ก่อสร้างฝายน้ำล้นบ้านเหล่าคลองกลาง หมู่ 3 (บริเวณประตูระบายน้ำ คสล.)

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้ ปัญหาของตำบลหนองสังข์ในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ

(1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน

(2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

(3) ปัญหาการถือครองที่ดิน (ภทบ.5) ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

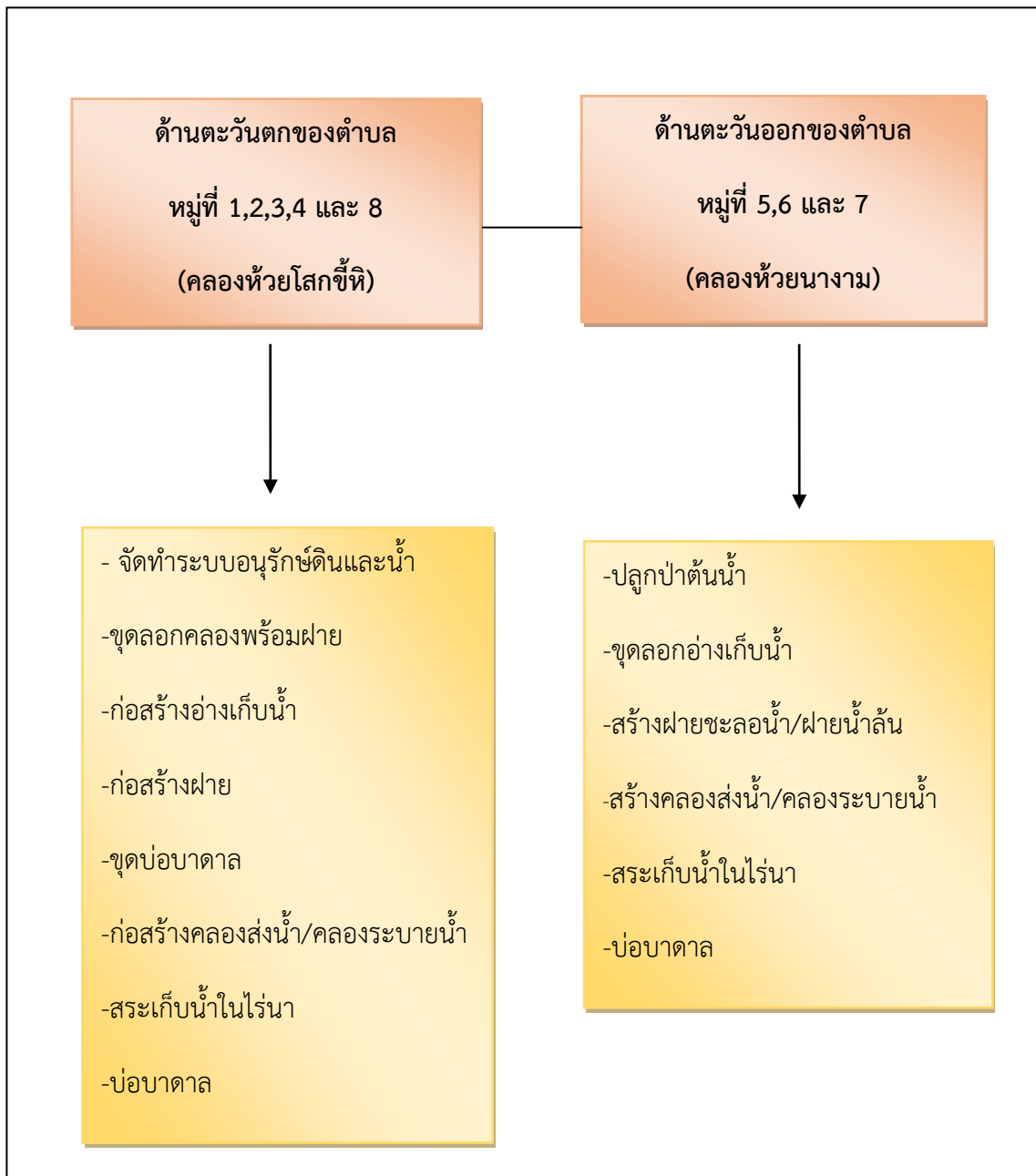
ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ในพื้นที่ตำบลบ้านหนองสังข์ด้าน สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ถึงลูกคลื่น และดินเป็นปนทรายความอุดมสมบูรณ์ ดินต่ำ คุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร ลำน้ำตามธรรมชาติ และอ่างเก็บน้ำจันทน์เงินไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็น การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํานั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจันทน์เงินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนผิดปกติ จนเกิดความแห้งแล้งและน้ำท่วม ข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 13 หมู่บ้าน คือ “การจัดหาน้ำและแหล่งกักเก็บน้ำ” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำ เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝ่ายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และ (5) ป้องกันน้ำท่วม

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 5 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า “ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมทั้งตำบลบ้านหนองสังข์ได้โดยสิ้นเชิง”

การแก้ไขปัญหขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กัน โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญหา 5 ประการไว้ด้วยกัน โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน โดยดูแนวคลองน้ำตามธรรมชาติ คือ ด้านตะวันออกเป็นพื้นที่ในหมู่ที่ 5,6 และ 7 จะต้องขุดลอกคลองพร้อมสร้างฝายชะลอน้ำ และทำท่อและคลองส่งน้ำในพื้นที่ด้านทิศตะวันตก คือ หมู่ที่ 1,2,3,4 และ 8 จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ พร้อมทั้งการขุดลอกคลองพร้อมฝาย ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ก่อสร้างฝายกั้นน้ำ การขุดบ่อบาดาล การสร้างคลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำดังรายละเอียดในรูปที่ 7-1

รูปที่ 7-1 ระบบการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำตำบลหนองสังข์ อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดสระแก้ว

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2565 (ต.ค.-ธ.ค.2564) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบลโดยเริ่มต้นจาก พื้นที่ด้านตะวันตก หมู่ที่ 1,2,3,4 และ 8 โดยเน้น กิจกรรม คือ

1.1 การออกแบบงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำสำรวจ

1.2 การสำรวจออกแบบระบบน้ำทั้งระบบ ตามข้อเสนอ คือ (1) การขุดลอกแหล่งที่มีอยู่แต่ตื้นเขิน (2) ก่อสร้างแหล่งน้ำเพิ่มเติม (3) การสร้างระบบส่งน้ำ (4) การก่อสร้างระบบระบายน้ำ (5) บ่อบาดาล และ (6) ฝ่ายชลอ่น้ำ

7.6.2 การก่อสร้างในไตรมาสที่ 2-4 ของปีงบประมาณ 2565

1) งานเร่งด่วน

งานเร่งด่วน คือ งานขุดลอกที่ตื้นเขิน การจัดทำฝ่ายชลอ่น้ำและการทำบ่อบาดาล

2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ

ดำเนินการจัดทำโครงการตามผลการสำรวจและออกแบบ

7.6.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำรวมทั้งน้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลหนองสังข์ เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 20,977 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	1,500
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 19,086 ไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	66,000
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 560 ไร่	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	6,000
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 8,254 ไร่	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี	15,000
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 685 ไร่	ทางการเกษตร	
1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 75 ไร่	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	200,000
	1.6 การรณรงค์ไกลบตอซัง	100,000
	1.7 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	34,000
	1.8 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	600
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	420,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	120,000
	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน (เพื่อป้องกันภัยพิบัติ)	450,000

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 20,977 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (พาณิชย์จังหวัดสระแก้ว/สหกรณ์จังหวัดสระแก้ว) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการรักษาพันธุ์ข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 19,086 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 560 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 8,254 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (พาณิชย์จังหวัดสระแก้ว/สหกรณ์จังหวัดสระแก้ว) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 685 ไร่ 1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 75 ไร่	1. ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระแก้ว) 2. สนับสนุนพันธุ์ปลา และความรู้ด้านการประมง (สำนักงานประมงจังหวัดสระแก้ว)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 360 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานสระแก้ว/องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว/สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระแก้ว/ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสระแก้ว/หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	1. การบริหารจัดการที่ดิน														
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พด.
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	2	2	2	2	2	10	66,000	66,000	66,000	66,000	66,000	330,000	พด.
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	400	400	400	400	400	2,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	30,000	พด.
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ฯ	กลุ่ม	3	3	3	3	3	15	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	พด.
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1.6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง	ไร่	100	100	100	100	100	500	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	พด.
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1.7) การจัดหาปูนโดโลไมท์	ตัน	20	20	20	20	20	100	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000	พด.
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	40	40	40	40	40	200	600	600	600	600	600	3,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองสังข์ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ ที่ดิน	งาน/โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ(บาท)					รวม	หน่วย งานรับ ผิด ชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	2. การบริหารจัดการ การน้ำ														พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1) การก่อสร้าง แหล่งน้ำในไร่นานอก เขตชลประทาน	บ่อ	20	20	20	20	20	100	420,000	420,000	420,000	420,000	420,000	2,100,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและ ป้องกันการชะล้าง พังทลายของดิน														พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	3.1) การปลูกหญ้า แฝกเพื่อการอนุรักษ์ ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	3.2) การจัดระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม- ดอน (เพื่อป้องกันภัย พิบัติ)	ไร่	100	100	100	100	100	500	450,000	450,000	450,000	450,000	450,000	2,250,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS),
Rome.

_____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.

ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific
Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.

NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering,
and Medicine, Washington, D.C.

Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin
Heidelberg.

บทที่ 2

กรมการปกครอง. 2563. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน**. กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2561. **รายได้-รายจ่ายต่อครัวเรือน ตำบลหนองสังข์ ปี 2561**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **หมอดินอาสาตำบลหนองสังข์ ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2561. **ภูมิอากาศจังหวัดสระแก้ว กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม**.
ไฟล์ข้อมูล.

_____. 2561. **สถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ
และสังคม. ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **ข้อมูลสภาพ
การใช้ที่ดินจังหวัดสระแก้ว**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. 2559. **บัญชีรายชื่อสายทางที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น**. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 3

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2564. ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
ไฟล์ข้อมูล.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. ข้อมูลทรัพยากรดิน. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 5

ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรฟัก. 2562. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด.

บทที่ 6

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 2 กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออก.
2560. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 2 พ.ศ. 2560-2565. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว. 2563. ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว
พ.ศ. 2563. ไฟล์ข้อมูล.

_____. 2562. ยุทธศาสตร์จังหวัดสระแก้ว พ.ศ. 2562. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. ร่างนโยบายและแผนการ
บริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2562. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25
กรกฎาคม 2562. ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว. 2561. ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว (พ.ศ.
2561-2564). ไฟล์ข้อมูล.

คณะผู้จัดทำ

นางสาวฤทัย วงษ์ประดิษฐ์

นางสาววิไลลักษณ์ อินทโชติ

นายธนพล เกิดน้อย

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

นักวิชาการเกษตร

เจ้าหน้าที่แผนกที่ภาพถ่าย

ที่ปรึกษา

นายชาคริต อินนระ

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินสระแก้ว

กรมพัฒนาที่ดิน

Land Development Department

www.lds.go.th